

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Seksen ikinci inikat

25 Haziran 1927 Cumartesi

MÜNDERECAT

	Sayfa		Sayfa
1. — ZAPTI SABIK HULÁSASI	679	4. — Şeker imhâsârına mütedâir kamu- nu başıncı ve petrol imhâsârı hakkındaki kanunun üçüncü maddelerinin tefşîhi hak- kında (3/968) numaralı Başvekâlet tezke- resi ve Maliye ve Bütçe Encümenleri maz- bataları	680
2. — HAVALE EDİLEN EVRAK	679		
Lâyihalar	679		
1. — Maarûfi Umumiye Kanunu lâyiha- sı. (1/1238)	679		
Tezkereler	679		
ii. — Kuruçay Tapu Memuru sabîkı İs- maîl Hakkı Efendinin mükkeli cezaîyesinin tonzîhi hakkında Başvekâlet tezkeresi.	679	5. — Sigorta Şirketlerinin tefiş ve mu- rakabesi hakkında (1/1189) numaralı kanun lâyihası ve Ticaret ve Adliye Encümenleri mazbataları.	680
Mazbatalar	679		
1. — Demiryollarıya nakli mennu olan mevaddı ihtilâkıye ve iştihiyenin hükü- müğe tespi edilecek şerait dairilinde nakli- no müsaade ilası hakkında (1/1230) numara- lı kanun lâyihası ve Nafla Encümeni mazbatası.	679	6. — Giresun Mebusu Hakkı Tarık Beğin; Umumi İstihlâk ve eğlence ve hasu- sî istihlâk vergileri hakkında kanunlara müzeyyel kanunun onuncu maddesinin ta- diline dair (2/597) numaralı tefşîhi kanunisi ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbata- ları.	680
2. — Çankı Mebusu Talât Bey ve mü- tekasıran. bekunun askeri mahûllerin terfi- line mütedâir kanunun birinci maddesine bir fıkra tozyeli hakkında (2/637) numaralı teklifi kanunisi ve Müdafai Milliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları.	679-680	7. — İdare Heyetinin Şûrayı Devletin vazifeye mübaşeretü tarihine kadar Memurin Muhakemat Encümeni ile Heyetü azası hak- kı huzurlarının ve mezkûr heyet memurîni maaş ve tahsilatlarının Şûrayı Devlet bütçe- sinden tesviyesi hakkında (3/659) numaralı teklifi kanunisi ve Bütçe Encümeni maz- batası.	680
3. — Damga Kanununun dokuzuncu maddesinin 85 nci fıkrası ahkâmının tadli hakkında (1/1233) numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazba- taları.	680		

Sayfa	Sayfa
25. — Umumi tahriri nüfus kanununun yedinci maddesi ahkâmının devarı meriyeti hakkında (1/1237) numaralı kanun lâyihası ve Bütçe Encümeni mazbatası. 681	de irası hakkında (1/1236) numaralı kanun lâyihası ve Nafia Encümeni mazbatası. 693:695
3. — RİYASİT DİVANJININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI 681	8. — Çankırı Mebusu Talât Bey ve rüfekaasının, bilânetü askerî muallimlerin terfihine mütedair kanunun birinci maddesine bir fıkra ziyâli hakkında (2/637) numaralı teklifi kanunisi ve Müdafası Millîye ve Bütçe encümenleri mazbataları. 695:696
1. — Bozok Mebusu Süleyman Sırrı Bey ve rüfekaasının; Bozok isminin, Yozgat'a tebdil edilmesi hakkında takriri. 681	9. — Damga Kanununun dokuzuncu maddesinin 85 nci fıkrası ahkâmının tadili hakkında (1/1232) numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları. 696:699
2. — Çankırı Mebusu Jalâl Bey'in; Köy Kanununun bazı maddelerinin tadiline dair olup, Dahiliye Encümeninde bulunan teklifi kanunisinin ruznameye alınması hakkındaki takriri. 681:682	10. — Şeker ihtisarına mütedair kanunun beşinci ve petrol ihtisarı hakkındaki kanunun üçüncü maddelerinin tefsiri hakkında (3/968) numaralı Bayvekkâlet tezkeresi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları. 699:700
3. — Mardin Mebusu Abdürrezzak Bey'in; Sâbık Mardin Mebusu merhum Derviş Beyin refikasına hizmeti vataniye tertibinden maaş tahsisi hakkındaki teklifi kanunisini ruznameye alınmasına dair takriri. 682	11. — Sigorta şirketlerinin tefiş ve müzakere hakkında (1/1189) numaralı kanun lâyihası ve Ticaret ve Adliye encümenleri mazbataları. 700:720
4. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAİD 682	12. — Giresun Mebusu Hakkı Tarık Bey'in, Umumi İstidâk ve Eğlence ve Hususî İstidâk vergileri hakkındaki kanunlara müzayyel kanunun onuncu maddesinin tadiline dair (2/597) numaralı teklifi kanunisi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları. 720:723, 818:820
1. — Kütahya Mebusu merhum Sayfi Efendinin, kerimesiyle mahdumuna hizmeti vataniye tertibinden maaş tahsisine dair kanunun ikinci defa roye vazı. 682,800:802	13. — İktisat Heyetinin Şûrayı Devletin vazifeye mübaşeretini terfihine kadar Memarın Mahkemesi Encümeni ile Heyeti azası hakkı hususlarının ve mezkûr heyet menzarını maaş ve tahsisatlarının Şûrayı Devlet bünyesinden tesviyesi hakkında (2/698) numaralı teklifi kanunisi ve Bütçe Encümeni mazbatası. 723:725,815, 817
2. — 1927 senesi maliyesi Riyasetüncü bütçesinde münakale icrasına dair kanunun ikinci defa roye vazı. 682,803:805	14. — Posta ve telgraf ve telefon memurları hakkında(1/1235) numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye Encümeni mazbatası. 725:726
3. — Hükümetle Etern Kumpanyası arasında münakit mukavelename ile zayıflarının imza ve teatisine mezoniyeye dair kanunun ikinci defa roye vazı. 682,806:808	15. — Bozca ve İmroz adalarının mahallî idareleri hakkında (1/1107) numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve Dahiliye encümenleri mazbataları. 726:733
4. — Umumi Müfettişlik Teşkilâtı hakkında (1/1064) numaralı kanun lâyihası ve Dahiliye ve Bütçe encümenleri mazbataları. 682:687, 809:811	16. — Yedi zâim İstiklâl Madalyasıyla taltifleri hakkında Müdafası Millîye Encümeni mazbatası. 733:734
5. — Biga Mebusu Şükrü Beysin, Afyonkarahisar'lı Molla zade Süleyman Efendi hakkında Arzuhal Encümeni tarafından verilen kararın Heyeti Umumiyede muzakere ve teklifine dair takriri ve Arzuhal Encümeni mazbatası. 687:692	17. — Bahriye Vekâletinin 1927 bütçesinin 815 nci faslının beşinci maddesine mevdu
6. — Ankara Mebusu İhsan Beyin, Memurın Kanununun 37 nci maddesinin tadili hakkında (2/645) numaralı teklifi kanunisi ve Bütçe Encümeni mazbatası. 692:693	
7. — Demiryollarıya nakli memuru olan mevaik infilâkiye ve istalâyenin hükümetçe tespit edilecek şerait dahilinde nakline müsaa-	

Fâhâkika şeker ve petrol inhisarı kanunlarının mezkûr beşinci ve üçüncü maddelerinde maliyet fiyatları: Gümrük ve istihlak resmi bîzârları ile mübaya ve nakliye vesair masarifi mecmuuna göre tahakkuk edecek miktar olduğu şeklinde tarif edilmekte bulunduğundan, idare; inhisariye masarifinin de sair masarifi meblumuna dahil olduğunu kabul etmek tabiidir. Bu takdirde ve tüccara bahşolunan müsaade ise inhisarın mahiyetini bîrabi tağyir edilmeyeceğinden hükümetin esbabı mucibe mazbatasında tafsi olunduğu ve hile idare; inhisariye cirosiyle tüccara ideten fûruht olunan inhisar mevaddından da idare masrafı ahzı zarurî olur. Bu noktâ; nazarda müttehil kalan encümenimiz atideki fikrai tefsiriye;yi kabûl etmiştir.

Maliye Encümeni Reisi	Mazbata Muhabirini
Boyazıt	İhsan
Şefik	
Kâtip	Aza
Diyarbakir	Van
Şeref	Münîp
Aza	Aza
Karasi	Konya
Mehmet Vebî	Mustafa
	Aza
	Kocaeli
	Ragıp

Maliye Encümenince Tanzim Kılınan Fikrai Tefsiriye

Şeker ve Petrol inhisarları hakkındaki kanunların beşinci ve üçüncü maddelerinde nushatlar masarifi saire tabirleri meyânında Maliye Vekâletince tasdik olunan masarifi idare dahil ve bu masraf gerek doğrudan doğruya inhisarlar idaresince ve gerek inhisarlar idaresinin müsaadesiyle tüccar tarafından celpolunan mevadda şamilde.

Bünye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Şeker inhisarına mütedair kanunna beşinci ve Petrol inhisarı hakkındaki kanunun üçüncü maddelerinin tefsiri hakkında Maliye Vekâletince İzzar ve Başvekâletin 20 Haziran 1927 tarihli ve 6/2933 numaralı tezkere; ile Riyaseti Celileye takdim olunan ve 25 . 6 . 1927 tarihinde Maliye ve Bünye Encümenlerine havale buyrulmuş tezkere Maliye Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize tevdi kılınmakla Maliye Vekâli Bey hazır olduğu halde teşvik ve müzakere olundu. Muflak olarak zikredilmiş olan

(sair masarifi) tabirinin bu hususa ihtiyar edilen bilimum masarife şumudü tabii tafakkü edilirken inhisar idaresinin masarifini harç görmek esasen uzaklaşmak olacağına binaen Maliye Encümeninin bu husustaki esbabı mucibesi tanzimiyle varî görülmüş ve bu bapta tanzim kılınan fikrai tefsiriyenin aynen kabûlü muvafik olacağına Heyet; Umumiyyeye arzına karar verilmiştir. 22 Haziran 1927

Reis	Mazbata Muhabirini
Çatalca	Gaziantep
Şakir	Ali Cenani
Kâtip	İzmir
Konya	Abmet Münir
Fuat	
İsparta	Diyarbakir
Mükerrrem	Şeref
Çorum	Yozgat
Mühendis Ziya	Sâleyman Sırrı
Gaziantep	Giresun
Ahmet Remzi	Musa Kâzım
	Hakkâri
	AsaI

REİS — Fikrai tefsiriye;yi kabul edenler el kaldırım.. Kabul etmeyenler el kaldırım.. Kabûl edilmiştir.

11. — Sigorta şirketlerinin tefiş ve murakabesi hakkında (111189) numaralı kanun lâyhası ve Ticaret ve Adliye Encümenleri mazbataları.

REİS — Mazbataları okutuyorum.

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet Müsteşarlığı 12 Mayıs 1927
Adet : 6/1929

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Sigorta şirketlerinin tefiş ve murakabesi hakkında Ticaret Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 8 Mayıs 1927 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun lâyhasıyla eşbabı mucibe mazbatasının musad-dak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyrulmasını rica eylerim efendim.

Başvekâli
İsmet

Esbabı Muacbe Lâyihası

Mevlâkâtimizin hayatı iktisadîyesinde mühim roller ifa eden müessesat meyânında yerli ve cenebi sigorta şirketleri en mühim mevkilerden birini ifa etmektedir.

Ahalinin hayat sigortalarında tasarrufları vakasını harik ve nakliyat sigortalarında ise servetlerinin emri muhafazasını müessesatı mezkûreye tevdi etmelerine nazaran bu gibi müesseselerin faaliyetini daimî ve müessir bir mürakabe altına almak bilimum memaliki münemmedinde olduğu gibi hükümet için bir zaruriyeti katîye halini almıştır.

Diğer cihetten sigorta muameleleri yüksek bir seviye imiyenin mahsulü olmak itibariyle menafîi müteakibinin muvazene tahtında bulunduğuna ancak tarafeynin aynı seviyeyi içtimaiye ve imiyeye vasif olmuş bulunmasıyla kabildir. Halbuki memleketimizde sigortacı sınıfı garp terakkiyatı ümmunun en dakik ve en ziyade mükteşebanîyle mücehhez oldukları halde sigorta edilen sınıf maatteessüf henüz aynı vukufa ve mahumata sahip olmaktan çok uzaktır. Bu vaziyet de mürakabenin lüzumunu teyit eder esasattandır. Fihvaki Yeni Ticaret Kanunumuza hayat sigortalarıyla harik, kaza vesair sigortaların ne gibi esasat dairesinde akdedilöbilöceğine ve Ticaret Behriye Kanununda da nakliyatı bahriye sigortaları hakkında alkâmı mahsus münderic bulunduğuna ise de sigorta şirketlerinin teftiş ve mürakabesi hakkında 30 . 11 . 1920 tarihli Cenebi ve sermayesi eshama münkasem şirketler Kanununun ikinci faslı teşkil eden bir kaç maddeden başka bir kanun ve nizam mevcut olmayıp, işbu mevzuatın noksanını telâfi eylemek üzere son senelerin ihdas eylediği ihtiyacı nazarı dikkate almak ve memaliki sairede bu bapta mevcut kanunlardan da istifade edilmek suretiyle tanzim olunan lâyhâli kanuniye leffen takdim kılınmıştır.

Birinci ve ikinci maddeler yerli ve cenebi sigorta şirketlerinin sigorta ticaretine iptidar etmezden evvel ifasına mecbur tutuldukları merasimî kanuniyeden bâhistir.

Üçüncü maddede cenebi sigorta şirketleri için Türkiye'de yalnız bir vekil umumî bulundurabilmek esas kabul edilmiştir ki, bundan maksat şirketin hükümete tediyesiyle mükellef bulunduğu rüsum ve teklîf ile kanunların tamamı ierasından şirket namına hükümete karşı yalnız bir şahıs mesul tutulmasıdır. Halî hazırda bir çok cenebi şirketlerin müdtelif beldelede aynı salâhiyeti haiz müteaddit umumî vekil-

leri bulunması yüzünden mali ve idarî mürakabe noktasından teşevvüşat zuhur etmektedir.

Dördüncü Madde, sigortacılar dairesi merkezîyesi hâna altında teşkil olunacak sigorta dairesinden bâhistir. Sigorta muameleleri vâsi olan bütün memleketlerde sigorta tarifelerinin bîdayeten tanzimî ve sigorta umurunun tedviri için mümasil teşkilâtlar mevcut olup, bunlar meyânında İngiltere'de (Kapitolis kompanî) namıyla muarref teşkilât bir asra yakın bir zamanıan beri ifayı vazife etmektedir.

Sair bilimum cenebi memleketlerinde ise sigorta dairesi merkezîyesi bulundukları memleketlerin işlerini taşımakta ve memleket dahilinde mevcut bilimum sigorta şirketleri için yeknasak tarifeler tanzim ve istimal etmektedirler ki, bu hususun bir talimatname, mahsus ile tespitî Ticaret Vekâletine tevdi kılınmaktadır.

Beşinci Madde, Türkiye'de ifayı muamele eden yerli ve cenebi sigorta şirketlerinden kâfi dercede istîzaatı maliyeyi haiz olmalarını ve bu maksatla Türkiye'deki taahhüdlerinin ifasını kâfi olmak üzere asgari malik olmaları iktiza eden sermaye ve ihtiyat akçelerini tensinen vaziedilmiştir.

Altıncı Madde, Ticaret Vekâletinden sigorta şirketlerine verilecek ruhsatname ile ruhsatname için istiyye edilecek resimden bâhistir.

Yedinci Madde, ilâs ve sermayelerin tebdil ve yabul başka şirketlerde birleşen ve vekillerini tebdil eden sigorta şirketlerinde ifası lâzımı gelen muameleleri kanuniye nelerden ibaret olacağı tadat olunmaktadır.

Sekizinci Madde, cenebi sigorta şirketlerinin Türkiye'nin diğer mahallerinde küyat edecekleri talî şube ve acenteler için ilâsî lâzım gelen merasimî kanuniyeden bâhistir.

Onuncu ve on birinci maddelerde sigorta muameleatının her şubesi için sabit ve müteharrij kefalet akçeleri hası mecburiyeti vaziedilmiştir. Müferiden harik veya hayat şubesi için sabit kefalet akçesi miktarı (75 000) lira vaziedilmiştir. Bu iki şube müsmelâta mahsus taahhüdât daha mühim mebalîğ ve daha uzun müddetler için olduğundan sabit kefalet akçesi miktarı diğerlerine nispetle fazla tayin edilmiştir. Nakliyat bahriye sigortası için ise kefaleti nakdiye yalnız yirmi beş bin lira olacak tespit edilmiştir. Çünkü nakliyat sigortalarında taahhüdâtın müddet devami pek kısa olduğundan bu miktar kâfi görülmüştür.

Şirketlerin muamelesinin derecesi vüsaderiyle mütenasip olan müteahvil kefalet akçesine gelince: Bu kefalet miktarı muamelânın inkışafı nispetinde peyderpey ziyat edileceğinden sabit kefalet akçesine müsavî bir miktara baki olduğu zaman işbu sabit kefalet akçesinin nisf miktarına icra münasip görülmüştür. Bu usul bir çok ecnebi memlekelerinde kabul ve teşvik edilmektedir. Ecnebi şirketlerin bunların ifa edecekleri kefalet akçelerini nakden veya but devlet ehamı olarak kabulü mecburî görülmüştür.

On ikinci madde, ifâs veyahut tatil muamelât eden sigorta şirketlerinin hesaplarını tasfiyesinden bahistir. Bütunum sigorta şirketlerinin bilanço ve kâr ve zarar hesapları on üç ve on dördüncü maddelere tevlikan tanzim olunacaktır. Türkiye'de icrayı muamele eden sigorta şirketleri hesabının yeknasak olarak tanzimini muamelâtın teftiş ve mürakabesini teşkil edecekleri gibi, memleket dahilinde icra edilen sigorta ticareti için de umumî bir istatistik yapılmasına imkân hazırlanmış olacaktır.

On yedinci madde, Sigorta şeraiti umumiyesinin Ticaret Vekâletince tekkik ve tasdikini emirdir.

On sekizinci madde, sigorta şirketlerinin ücret tarifelerinin Ticaret Vekâletince tasdikinden bahistir. Ücretat fiyatlarının tarzi tatbikiyi sıkı bir nezaket altında bulundurmak ve bazı şirketler tarafından mosadıkak fiyatlardan daha yüksek fiyat tatbik olmasına meydan verilmemesini teminen bu kayıt vazedilmiştir.

On dokuzuncu madde, ruhsatsız şirketlerin muamele yapmalarını teminen vazedilmiştir. Eyyevm İstanbul piyasasında bir çok büyük sigorta işleri Türkiye'de müseccel olmayan şirketler tarafından ifa edilmekte, ahâlinin büyük bir kısmının sigortalarına mahsus rüsumu tedkiye emmemek için sigortalıların ruhsatsız şirketler nezdinde ve memalikî ecnebiyede akdeylemektedirler. Bu tarz hareket varidânı hazinayı muzazarrı etmekte olduğundan bu nisillü muamelât icra edenler hakkında ahkâmî cezaiye vazına mecburiyet görülmüştür.

Yirminci madde, mucibince sigorta şirketlerinin istihdam edecekleri soygar acente ve telfallar Ticaret Vekâletinden mutî birer hüviyet varakasını hâsıl bulunacaktır.

Yirmi ikinci madde, mütakabil sigorta şirketleri hakkındadır.

Kanunun mevaddı mütakabilesi ahkâmı müeyyide ve cezaiyeden ibarettir.

Bundan mada öteden beri şirketlerin mürakabesi hususunda yapılan tecrübeler bilhassa halkın tasarruf ettiği paraların tevdi ve emlak ve eşyanın temin edildiği sigorta şirketlerinin müntazam ve daimi surette mürakabe edilmelerinin mümkünlüğünü faydası olacağı kanaatını bahşetmiştir. Bu cihet nazarı itibare alınarak daimi ve müntazam mürakabesinin umumî zamanda üreterleri kavayisi mevzuaya tebbiyet etmek suretiyle sigorta şirketleri tarafından tedkiye edilmek üzere bu nevi müesseseler nezdinde daimi komisier tayini faydalı görülmüş ve bu cihet kanunda tevzi edilmıştır.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Ticaret Encümeni 22 . 6 . 1927
25 Karar Numarası

Ticaret Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Başvekalenden gelerek Heyeti Umumiyeden emcömenânimize havale edilen sigorta şirketlerinin teftiş ve mürakabesi hakkındaki kanun lâyhası emcömenânimize Ticaret Vekili Bayın huzuriyle tekkik ve müzakere olundu.

Kanunun esbabı mucibesinde mufassalan izah edildiği veçhile bu bapta şimdiye kadar vazedilen ahkâm hayatı iktisadiyemizde çok mühim bir mevki olan ve ekseriyeti ecnebiiler teşkil eden bu nevi şirketlerin mürakabesini layık olduğu ehemmiyetle teftiş ve mürakabe edememekte memleketimizde çok büyük bir noksanı telâfi edecek olan işbu kanunun müstacelen tekkik tasvip ve emcömenânimize icra edilen müzakere neticesinde bazı maddeleri tasdiklen kabul ve bazıları tevhi ve tevzi edilmek müstacelen ve tercihan müzakere edilmek üzere Heyeti Umumiyeye arz olunur.

Reis Namına	Mazbata Muharriri
İçel	
Mehmet Hüsnü	
Kâtip	
Aza	Aza
Sivas	Kütahya
Ömer Sevki	Cevdet
Aza	Aza
Aksaray	Kırşehir
Besim Azalay	Refik İsmail

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 23 . 6 . 1927
Adliye Encümeni
Adet : 82 Karar Numarası

Adliye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Sigorta şirketlerinin teftiş ve müzakabesi hakkında Heyeti Umumiyeden Ticaret Encümeniyle Encümenimize muhavvel kanun lâiyhası Ticaret Vekili ve Ticaret Müdürü Umumiysi Beyefendilerin huzurıyla Ticaret Encümenince tespit edilen husus esas itibaz edilerek teklif ve mütalaa edildi.

Evvelilerde unvanı daire; şümülî sigorta şirketlerinin teşekkülü ve idareleri cihetlerine de sarih görüldüğünden mezkûr unvan (Sigortacılık ve sigorta şirketlerinin teftiş ve müzakabesi hakkında kanun) şeklinde ibrah edilidikten sonra ahkâmı cezaiyeye müteallik 18 nci maddesinde Türkiye dahilindeki nakliyatın da Türkiye'de çalışan sigorta şirketlerine yaptırılması mecburiyeti hakkında bir kayıt olmadığundan sırf memleketimiz dahilinde yapılacak bu kabül nakliyat sigortalıların da aynı mecburiyete tabi tutulması encümenimizce lüzumlu addedildiğinden olvaçhile bir fikra ve bu maddede yazılı (cezayı nakdî) kelimesinden evvel (ağır) kelimesi ilâve edilmiştir. On dokuzuncu maddeye de hüviyet varakası hâmil olmayanların sigorta şirketlerince de işihdam edilmeyecekleri sarahaten zikredilmiştir. Yine bu maddede yazılı (cezayı nakdî) ibaresinin evveline (hafif) kelimesi ilâve olunduğu gibi mükerrederin cezayı nakdî ile dahi tecziye edilecekleri tasbih edilmiştir.

Yirmi birinci maddede mevzu bahis olan ahkâm tevhidî kazaya ve kavaninî müdeyyememizin ruhuna muvafık görülmemekle tayıyılmıştır.

Yirmi ikinci madde dahi mevzuatı kanuniyemiz dahilinde tadil ve tasbih edilmiştir. Yirmi beşinci maddede hangi ahkâmın bu kanun ile ilga edildiği tasbih edilmiştir. İşbu kanunun temin edeceği kavaif son derece ve muameleatın istikrarını istihdaf eden ahkâmı da gayet mühim bulunduğundan mezkûr kanun lâiyhasının müstacelen ve tercihan müzakeresi hususu Heyeti Umumiyesinin tasvibine arz olunur. 22 Haziran 1927

Adliye Encümeni Reisi Mazbura Makerrürü
Konya Antalya
Refik Ahmet Saki

Kâtip	Aza
Bozok	Kastamonu
Ahmet Hamdi	Ali Nazmi
Aza	Aza
Konya	Kastamonu
Tevfik Fikret	Hasan Felahi
Aza	Aza
Denizli	Çorum
Necip Ali	M. Münir

Hükümetin Teklifi

Sigorta şirketlerinin teftiş ve müzakabesi
Hakkında Kanun

Birinci Madde — Sigortacılık yalnız işbu kanun ile Ticaret Kanununun tayin eylediği şeraiti ifa eden anonim şirketlerle (Müttekabil) şirketler ve sermayesi eshama münkasemî her nevi şirketler tarafından ifa edilir.

Ticaret Vekâletinden bir sigorta ruhsatnamesi istihsalıyla mahakimî aidesi nezâhinde muamele; teşkilîyenin ifa olunduğuna nakil neşriyatı kanuniyenin kerâsından evvel sigorta şirketleri memleket dahilinde icrayı muameleat edemezler. Ticaret Vekâletinin ruhsatnamesi alınmadıkça muamele teşkilîyenin ifası caiz değildir.

İkinci Madde — Türkiye de icrayı muamele için lüzum gelen ruhsatnamenin hass için vakî olan müracaatlarında alçukunum sigorta şirketleri :

1. Teşkilâtı fenniyelerini, sigorta şeraiti unumiyelerini, henüz münkazi olmayan sigortalıların müddetî mütebakiesine ait muhatararı cariyyeye mahsus ihliyas akçeleriyle derdestî tasviye, tazminat, hasarâtı muabakîya mahsus ihtiyar akçelerinin tarzı hesabını müşgir her güne avrak ve vesakî; Ticaret Vekâletine tevdi.

2. Hayat sigortalarında ihtiyarî riyazî akçelerinin tarzı hesabıyla mezkûr hesapta esas itibaz edilen fî faizi ve hangi (Vesfiyat cerevelerini) istimal ettiklerini irae ve ispat cetmiye mecburdurlar.

Üçüncü sigorta şirketleri bundan maada:

1. Nizamnamesi dahîlilerinin Usan asî ile muharret bir nüshasıyla usulü dairesinde masaddak iki nüshayı mütercemesi.

2. Kendi memleketlerinde sigorta şirketlerine ait hukuku haiz bulunduklarını ve Türkiye'de icra etmek istedikleri envar muameleatı kendi memleketlerinde fiilen ve aynı ihvan tabiiatında icra eylediklerini; müspit vesakî resmîyeyi.

3. Türk Sigorta Şirketleri kendi menleklerinde çalışmak istedikleri takdirde müteakabiliyet esası dahilinde icrayı muamele etmelerinin teviz edildiğini mübeyyin nazaratı aidesinden muti bir kata şâhâdetnameyi,

4. İşbu kanunun on ve on birinci maddelerinde muharrer şekil ve nispete bir kefaletnameyi,

5. Türkiye umumî vekillerinin usulü dairesinde muasaddak iki adet vekâletname sureti musaddakalarını,

6. Vekiller cenebî tebasından oldukları takdirde memaliki cenebîyede ikamet edenler iflâs ve sulûstimal eylemediklerini vesair bir gûna mahkûmiyeti sebebi kalı olmadıklarını ve hüviyetlerini mübeyyin o mahallerde bulunan Türk sefaresi ve şebenderhaneleri tarafından Türkiye de ikamet edenler valilerin tasdikine şkoran olmak üzere mahalli polis ve belediye ve Ticaret Odaları tarafından muti bir kua hüsnühal şhâdetnamesini, Ticaret Vekâletine tevdi mecburdurlar.

İşbu maddede tadat olunan vesak memaliki cenebîyede tanzim edilmiş olduğu takdirde ya Türkiye şebenderleri tarafından veya Türkiye de kâtibî ediller tarafından usulü dairesinde musaddak birer sureti mütercemeye raptolunacaktır.

Üçüncü Madde -- Enebi sigorta şirketlerinin umum Türkiye için işbu kanun ile diğer hüccimle Türk Kavanini ahkâmının ifasından mesul tayin edecekleri bir mahalde yalnız, bir vekâli umamileri olacak ve bunlar gaybubetlerinde kendilerine muvakkaten vekil tayini ve Türkiye'nin diğer aksamında acente tesis ve izanı için salâhiyeti lüzumeyi haiz bulunacaklardır.

Enebi şirketler tarafından Türkiye'de akdolan bileşimle hayat sigorta mukaveleleri berayı imza cenebî şirketlerinin merkezine ırsale lüzum yoktur. Türkiye Vekili umamileri bu mukaveleleri imzaya mecburdurlar. Hâılma hareketi sabit olanları ruhsatnameleri istirdat olunur. Şirketin Türkiye'deki muameletına mahsus kuyudu mülhasse kâmilan vekili umaminin idarehanesinde temerküz ettirilecek ve işbu kuyudat 1 kânunusunu 1927 tarihinden itibaren ahkâmı merii olan Türkçe Kanununa tevfik edilecektir.

Dördüncü Madde -- Sigortacıların aralarında cemiyet teşkil edebilmelerine ve tarifeler tanzimine ait hususları Ticaret Vekâleti talimatnameyi mahsusla ile tayin eder.

Dairei merkeziye muameletına teftiş ve müra-kabesine muvazzaf sigorta komisyoneri memur bulunmakla beraber Ticaret Vekâleti tarafından ayrıca daimi bir komisyoner de tayin olunabilecektir.

Beşinci Madde -- Yerli ve cenebî bitumun sigorta şirketleri Ticaret Vekâletinden ruhsatname istih-sal etmek için evvelâ: Laekâl yüz bin liralık tamamen tahsil edilmiş sermayesi mevcut olduğunu mübeyyin vesakli.

Saniyen: Sermaye ve ihriyat akçeferinden onun-cu maddâ mucibince Türkiye'deki muameletına teminatına hasrî tahsis kılınan kısmının on birinci maddede gösterilen şekilde tenmiye ettirileceğini mübeyyin taahhüdnameyi.

Salisen: Ticaret Vekâletince musaddak sigorta tarifeleri ahkâmına tabaiyeti veya ondan dün bir tarife tasfik ve kabul ettiğini mübeyyin diğer bir taahhüd senedini, Ticaret Vekâletine tevdi mecburdurlar.

Mazkâr vesakli tevdi etmeyen şirketlere ruhsatname verilmaz.

Yüz bin liradan aşığı sermayeye malik olupta işbu kanunun tarihî neşrinde mevcut olan sigorta şirketleri tarihî mezkûrdan itibaren üç ay zarfında sermayelerini haddi kanunisine iblağa mecburdurlar. Aksi takdirde Ticareten monofunurlar.

Altıncı Madde -- Ticaret Vekâleti ikinci ve beşinci maddelerde tadat olunan evrak ve vesaklin tevdi tarihinden itibaren bir mah zarfında şirketlere işbu kanun mucibince ifası lüzum gelen muamelâtı kânuniyeti ikmal eylediğini ve icrayı muameleye mevzuhiyeti mübeyyin bir ruhsatname verecektir. Ruhsatnamenin hası için cenebî şirketlerden bir defaya mahsus olmak üzere yüz lira harç istiyfa olunur. Yerli şirketlere ita edilen ruhsatnamelerden harç alınmaz.

Yedinci Madde -- Enebi sigorta şirketleri merkezlerinde tatli muamelât ve iflâs ve sermayelerini tebdil eyledikleri veyahut başka bir şirketle birleştiler; takdirde vakua hâli derhal Ticaret Vekâletine bildirecektir. Vekâlet keyfiyeti masarif şirkete ait olmak üzere Türkiye'nin bir veya müteaddit gazetele-riyle neyretmekle beraber işbu kanunda muharrer diğer mevad ahkâmına tevfikan icabı hâli icra edecektir. Vekâletin cenebî şirketin nizamnâmej dahilinde icra edilen tadilatı havı veya vekillerinin tebdilinde yeni vekâletname metnini veya şirketin yeni mavruunu veya diğer bir şirkete itihat etmiş olduğuna muhtevî müzeyyel bir beyannameyi bir mah

zarfında şirkete ita edecek ve bunun için elji lira harç alınacaktır.

Sekizinci Madde. — Ecnébi şirketler maddesi saklı ahkâmı işra edilmedikçe kendileriyle akdi mukavele edenlere veyahut şahsî salislere karşı nizamnamei dahîlinin tasdîkâtı ahkâmından ve mezkûr maddede gösterilen diğer tahavvâtın istifade edemeyeceklerdir. Ecnébi şirketlerin vekilleri şirket nizamnamei dahîlisinin ve hamil oldukları vekâletnamelerin Ticaret Vekâleti tarafından verilecek musaddak birer hülasası: resmî ceride ve en ziyade münteyir bir veya bir kaç gazete ile iân edecektirler.

Dokuzuncu Madde. — Ecnébi sigorta şirketlerinin vekillerini işba konusunda muharrer muamelâtı ifa ederek ruhsatnamesini istihsal ettikten sonra Türkiye'nin diğer mahallerinde küyat edecekleri şube ve acente haneler için tekrar muamelâtı mezkûreyi ifadan vârestediler. Ancak, alınca maddede muharrer ruhsatnamenin üç adet sureti ile şirket nizamnamesi dahîlisinde musarrak muamelâtı ifaya mazuniyetini mübeyyin ve makamı ahdinden ve kâibüddî tarafından usulen musaddak vekâletname ve iki adet sureti musaddakasını Ticaret Vekâletine tevdi ve tasdik ettirecek ve tali şube vekili veya acentesi hakkında usulü dairesinde bir kısa hüsnühâl şahadetnamesi istihsal edecektir. İşbu tali vekiller veya acenteler mezkûr beyanname sureti ile vekâletnamenin birer sureti musaddaklarını memurini mahalliyeye tevdi edecekler ve bundan maadda şubei merkeziye tarafından mukadîfema iera edilmiş olan neşriyat ve şûbe ceraidi mahalliyeye ihmat dârettiliveceklerdir.

Onuncu Madde. — Yerli ve ecnâbi bilunum sigorta şirketleri Türkiye'deki sigorta sahâplerine karşı taahhüdalarının tamami ifasına teminat olmak üzere işi sabit bir mütehavvil iki nevi kefaleti nakdiyeye tâbidirler.

Sabit kefaleti nakdiye:

Şirketin faaliyeti yalnız harik veyahut yalnız hayat kısmına münhasır olduğu takdirde (750 000) lira. Şirketin faaliyeti hem harik hem hayat kısımlarına şamil olduğu takdirde (100 000) lira, sair her nevi sigorta muamelesi için (25 000) liradan ibarettir. Yalnız nakliyat sigortalariyle işligal eden şirketler için sabit kefaleti nakdiye (25 000) liradan ibaret bulunacaktır.

Mütehavvil kefaleti nakdiye borveçliati hesap ve tayin edilir.

Harik, nakliyat, kaza, sirkat vesair sigorta şube muamelâtı için her sene zarfında Türkiye'de tahsil

edilecekleri bilunum ücretinin yüzde yirmi beşinden ibaret bulunacaktır. Bu bapta masarifi vakia verilen tazminat ve memaliki ecnâbiyeden reasürans tarikiyle devir ve havale olunan ücretin tarifi ve tenzili olacaktır. Bu suretle bir sene için teşkil olunan kefaleti nakdiye miktarı müteakib senelerde tadil edilip, ertesi sene zarfında tahsil olunan ücretata nazaran tayin ve tabdil edilecektir.

Nakliyat sigortalari için mütehavvil kefaleti nakdiye geçen sene zarfında tahsil olunan ücretin yüzde on iki buçüğünden ibaret olacak ve aynı surede hesap edilecektir.

Hayat kısmı için son sene zarfında yeni ve eski sigorta mukavelelerine ait Türkiye dahilinde dercedilen ücretin yekûnundan aynı sene zarfında vefat, huluûl, vade, işira, ikraz suretiyle veya komisyon olarak tediyeye olunan mabûlîğ yokunu tenzil edilecek ve aradaki farkın yüzde yirmi beşi mütehavvil kefaleti miktarını teşkil edecektir. Bu yoldaki tediyat dercedilen ücretin miktarını tecavüz ettiği takdirde Ticaret Vekâletinin müsaadesini evvelden istihsal etmiş olmak şartıyla aradaki fark ertesi sene ücretatından ita edilecek kefaleti akçesi için esas birihaz olunacak miktardan tarifi ve tenzili edilebilecektir.

Türkiye de icrayı muamele eden şirketlere reasürans tarikiyle devir ve havale olunan ücretata mahsus mütehavvil kefaleti akçesi mükerrer sigortayı kabul eden sigorta şirketi tarafından alınan ücretin nispetinde hesap olunacaktır.

Her bir nevi sigortada mütehavvil kefaleti nakdiye sabit kefaleti akçesine müsavi bir miktara hâliğ olunca o nevi sigortaya mahsus sabit kefaleti akçesi miktarına tenzili olunacaktır. Şu kadar var ki, ilk mütehavvil kefaleti akçesi tevdiatı işbu kâhının tarifi neşirinden senesi cariye zarfında tahsil edilmiş olan ücretin üzerinden hesap edilecektir.

On Birinci Madde. — Sabit ve mütehavvil kefaleti akçeleri borveçliati istimal edilecektir.

A) Maliyet fiyatıyla mukayyer olmak üzere Türkiye de emvali gayrimenkule işlirası.

B) Kıymeti hakikiyesinin yüzde ellisini tecavüz etmemek şartıyla tarifi emlak muamelesi.

C) Nakden tevdiat.

D) İstanbul eşyam ve kambiyo borsasında mukayyer ve kıymetleri tevdi tarihindeki fiyata nazaran mukayyer devlet eşyamıyla borsaya kabul edilmiş olan Türk Anonim Şirketleri hisse senedatı ve tahvilâtı.

Ecnebi şirketleri için, (C) ve (D) fıkralarında muharrer şekiller.

Balâdaki fıkralarda muharrer nakit ve tabvîlât Türkiye dahilinde icrayı muameleye mezun ve Ticaret Vekâletince tescil edilecek olan Türk bankalarına tevdi edilecek ve işbu mevduat mukabilinde bankalardan nüshatın olarak alınacak makbuzun bir nüshası Ticaret Vekâletine tevdi olunacaktır.

(A) ve (B) fıkralarında muharrer muameleâtta ait senedatı resmîyenin birer sureti musaafâkası Ticaret Vekâletine tevdi olunacak mezkûr senedata Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça hiç bir muameleî taraflıya kabul edilmeyeceğine dair tapu idaresindeki kaydına meşruhatı lâzeme dercedilecektir.

On İkinci Madde — Türkiye'deki muameleâtına nihayet veren sigorta şirketlerine altıncı maddede muharrer kefalet akçaları Türkiye'deki bilumun tasahhüdâtını tasfiye etledikleri tarâfın itibaren nihayet bir mah sonra iade olunacaktır. Bir şirketin tasahhüdâtının Türkiye'de icrayı muameleye mezun diğer bir sigorta şirketine devri ve nakli tasahhüdâtının tasfiyesi makamında olduğundan böyle bir hal vukuunda yeni şirket bu suretle devren aldığı muameleâta mahsus müteahvîl kefalet akçesini bizzat tevdi ve itaya mecbur olacaktır. Şu kadar var ki sigorta sahibinin tasfiye eden şirketten tasahhüdâtı vaki olan diğer bir şirkete aynen devir ve naklini veya bu hesabının kat ve tesviyesini talebe hakkı olacaktır.

Bundan başka ecnebi sigorta şirketleri Türkiye'deki muamelelelerini kar etmek veyahut merkezlerinde tatil muameleât ve ifâs ettikleri takdirde keyfiyeti bahtîdurama derhal Ticaret Vekâletine bildireceklerdir ve tasfiyeye mübayerat edilmek üzere vekâletçe keyfiyet yirmişer gün fasıla ile üç defa memleket dahilinde en ziyade münteşir gazetelerle ilân edilecektir. Tasfiye müddeti esnasında müracaat etmeyenler ile mütegayyip veyahut bilâverese vefat eden eşhasa ait sigorta poliçeleri için şirketler tarafından bir cenvel tanzim olunarak Ticaret Vekâletine tevdi olunacak ve bunlar hakkında kanunî mahsus ahkâmına tevfikân muamele ile olunacaktır.

Tasfiye muameleâtının devamı esnasında Ticaret Vekâleti salâhiyâtta memurâtı vasıtasıyla tasfiye muameleâtını takip ve tefiş edecektir.

On Üçüncü Madde — Sigorta şirketleri her sene hissedaran heyeti umumîyesinin içtimaından nihayet iki ay sonra umumî bilançolarıyla kâr ve zarar hesaplarının musaddak ikiser suretini Ticaret Vekâletine tevdi edecekleri gibi Türkiye dahilindeki

muameleâtın da her şubeî muameleât için ayrı ayrı olmak üzere diğer bir kâr ve zarar hesabının tanzim ve ita edeceklerdir. Bunları başka yerli ve ecnebi hayat sigorta şirketleri :

1. Geçen seneî hesabıye zarfında Türkiye dahilinde sigorta edilmiş olan mebalîğin miktarını,

2. Poliçe vadesinin vüruduna veya vefat vukuuna veya mukaveleinin fesih ve iştirasına mübîi tediyeye edilmiş mebalîğ miktarını,

3. İptal veya tenkis edilmiş sigorta mukavelelerine mahsus mebalîğ miktarını,

Mübeyyin bir cenvelî bilançolarına raptedeceklerdir.

Esas mukaveleleri mücibince her sene bilanço tertip etmeyen sigorta şirketleri nizamnamelerinde muayyen zamanda tanzim edilecek bilançolarını tarihî neşrinden itibaren nihayet iki ay sonra vekâlete tevdi edeceklerdir. Mamefîh Türkiye dahilindeki muameleâta mahsus kâr ve zarar hesabıye altıncı maddede muharrer kefalet nakdiyenin suretli istimalini mübeyyin hesap cenvelinin seneî sabıka için nihayet her senenin Mayıs gayesine kadar Ticaret Vekâletine tevdi mecburidir.

On Dördüncü Madde — Türkiye'deki bilumun şirketlerin muameleâtına mahsus seneî kâr ve zarar hesabı her şubeî muameleât için mevaddı atıyeyi muhtevî olacaktır.

Varîdat kısmında:

A) Muhararatı cariyyeye mahsus ihtiyat akçası olmak üzere seneî sabıkadan müdevver meblâğ.

B) Tazminatı muallakaya mahsus îhtiyat akçası olmak üzere seneî sabıkadan müdevver meblâğ.

C) Pashedilmiş mukaveleât bedelâtı hariç olmak üzere seneî hesabıye zarfında marûsumu müteferria tahsil edilen ücret miktarı.

Masarif kısmında:

D) Mükerrer sigortacılara verilen ücret miktarı.

E) Mükerrer sigortacıların hissesi badettenzil tediyeye olunan komisyon ve masarîf miktarı.

F) Mükerrer sigortacılar tarafından tasfiye edilen kesim badettenzil tediyeye olunan komisyon ve masarîf miktarı.

G) Muhararatı cariyyeye mahsus ihtiyat akçası.

H) Tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçası.

On Beşinci Madde — Türk şirketlerinin umumî bilançosu mevaddı atıyeyi muhtevî olacaktır.

A) Matbu kısmında :

1. Tahsil edilmemiş olan sermaye miktarı.
2. Şirket akaratının kıymeti.
3. Şirkete ait eşyanın ve tedvîlât vesair para ya-
tırılan işlerin nevi ve miktarı ile 21 kânunusıvvel ta-
rîhindeki tariflere nazaran kıymeti muhammenesi.
4. Vezne ve bankalardaki nakit miktarı.
5. Acentelerle sigorta şirketlerinden malûbat.
6. Depirbaş eşyanın henüz imha edilmeyen
bedeli.

7. Matlubatı sair.
8. Geçen seneye ait zararlar.

B) Zimmet kısmında :

1. Şirketin sermaye itibarisi.
2. Mükerrer sigortalıların hissesi badettenzil
tazminatı malûlakaya mahsus ihtiyat akçesi.
3. Mükerrer sigortalıların hissesi badettenzil
muhtaratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi.
4. Şair ihtiyat akçesi.
5. Zimmeti sair.
6. Seney sabıkadan müdevver kâr miktarı.

On Altıncı Madde — Ticaret Vekâleti yerli ve
ecnebi sigorta şirketlerinin bîlümüm muameleleriyle
hesabat ve defâirini ve tarzı meselesini ve bîlhassa :

1. Kavanini mevzuide ahkâmıyla esas mukavele-
si ahkâmına ne derece riayet edildiğini.
2. Defâirini muhasebe ile hesabını seneviyenin
ne suretle kapatılığını ve kâr ve zarar hesabını.
3. İhtilâfı muharrer malûbat ve zimmetinin
Ticaret Kanunıyla maddesi sabıkada muharrer tari-
fara tavfik edilip edilmediğini.
4. Kefalet akçaları tevlatının işbu kanuna tev-
fikân icra edilip edilmediğini.
5. Ticaret Vekâletince musaddak ücret tarifi-
sine riayet edilip edilmediğini.

Salâhiyattan memurları vasıtasıyla her zaman teftiş
ettirebilecektir. Şirketler her bir nevi sigorta
muameleleri için teftiş harcı olarak Ticaret Vekâleti-
ne seney yüz lira vereceklerdir. İşbu miktar bîl-
ümüm şubeli muameleleri için seney iki yüz lirayı te-
cavüz etmeyecektir.

On Yedinci Madde — Sigorta şirketleri efrat ile
akdedecekleri sigorta şeraiti umumiyesini ve bunun
üzerine yapacakları tedvîlât, tedbîlât Ticaret Vekâ-
letine bildirmeye mecburdurlar. Şeraiti mezkûre ka-
vanini mecrriyece memnu ahkâmı muhtevî bulundu-
ğu takdirde Vekâlet tarafından tasdik edilecektir.
Hükûmetçe kabul ve tasdik edilmemiş şerait nazarı
dikkate alınmayarak ahkâmı umumiyeye tatbik olu-
nacaktır.

Hayat sigortaları şeraiti umumiyesinde ikrazat
miktar ve şeraitine ve sigortalıların şirket temettü-
suna iştirakine dair mukavelede bir kayıt mevcut
olduğu takdirde suret iştiraklerine ve bir de ücret
tediyatının inkıhat halinde sigorta poliçelerinin fe-
sâh ve iştirakıyla tenkis bedelâtına mahsus kayıt ve
ahkâm vazihan icra edilmelidir.

On Sekizinci Madde — Sigorta şirketlerinin bi-
lümüm ücret tarifeleri Ticaret Vekâletince Musad-
dak ve müşterilerinin daimî surette nazarı inkıhata
mübeyya bulundurulacaktır. Vekâletçe tasdik edil-
miş olan tarife ve merbusu talimat haricinde muame-
le icrası memnurdur. Şu kadar ki, hükûmet müessesatı
ve hükûmetle alakadar müessesat ile banka-
lara umum muameleleri üzerinden icra edilecek ten-
zilatın Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle kemakân
devası olunabilir.

On Dokuzuncu Madde — Ticaret Vekâletinin
ruhsatı mahsusasını laiz olmayan şirketler namına
Türkiye ile akdedilecek hücumla sigorta mukave-
leri keenslemeyekündür. Hilâfına hareket, mecburiyet
kanuniyeden ihiraz etmek maksadı ile mugayir; ha-
kikat beyanatta bulunanlar her defas için yüz lira-
dan bin liraya kadar cezayı nakdi ile malûkûm olur-
lar.

Menaliki ecnebiyeden Türkiye'ye ihâl olunan
emla ve eşyada esmayı vahita vukua gelecek hasa-
rın tespiti Türkiye'de mukim hasarat muhimmînfe-
ri tarafından icra olunabilir.

Balâdaki ahkâm mükerrer sigorta mukavelleri-
ni şamil değildir.

Yirminci Madde — Sigorta şirketlerinin istihdam
edecekleri müfettişler ve seyyar acentelerle temsilatlar
ve muavin acenteler ve idare haneleri haricinde mu-
amele yapan sigorta şirketleri müstahdemini Ticaret
Vekâletinden mutî birer hüviyet varakasını hamil
bulunacaklardır. Hüviyet varakası olmaksızın mu-
amele yapanlar iki liradan iki yüz liraya kadar ce-
zayı nakdi ile tecziye ve tekerrürü halinde icrayı
muameleden menolunurlar.

Yirmi Birinci Madde — Sigortadan gayri meşru
bir menfaat temini maksadı ile sahtekârîğa veya
muameleleri gayri layıkaya cürret etmiş kimseler aley-
hinde makamatı aidesince icra edilecek tahkikatı si-
gorta şirketleri teslihe mecburdurlar.

Yirmi İkinci Madde — (Mütakab) sigorta şir-
ketleri ancak kudresi maliyeleri pifer ve istikâmetle-
ri ve muamelelerinin ammiye müfâ olup olmayacak-
ları hakkında tahkikat ve teftikât icrasını müteakip

Ticaret Vekâletinden verilecek ruhsatı mahsusayı istihsal etmedikçe işe başlamıyacaklar ve beşinci maddenin son fıkrası müstesna olmak üzere işbu kanun ahkâmına tabi tutulacaklardır.

Yirmi Üçüncü Madde — Muamelede matlub dercede emniyet ve itimat tahtında cereyan etmediği jera kılınacak teflüsat neticesinde anlaşılacak sigorta şirketleri hakkında Ticaret Vekâletince her türlü karar ihtihaz olunabilir.

Vekâletın kararlarını tatbik etmemekte ısrar eden şirket eğer yerli ise aleyhine fesih davası kâme, cenebi ise icrayı muameleye mezuhiyet mübeyyin ruhsatname istirdat edilerek işbu kanundaki tasfiye mevaidine tevfiқан şirketin tasfiyesi icra olunur.

Yirmi Dördüncü Madde — İşbu kanunda muharrer ahkâmına veyahut Ticaret Vekâletince mütebah mukarrerata riayet etmeyen sigorta şirketleri icrayı muameleden men olunabileceği gibi, azami bir fıraya kadar cezayı nakdi ile teziye olunurlar. Cezayı nakdiler Ticaret Vekâletinin kararınması üzerine jera dairelerince tatbik olunur.

Yirmi Beşinci Madde — Elyevın Türkiye'de icrayı muameleye mezon sigorta şirketleri işbu kanunun tarhi neşrinde itiharen altı ay zarfında mürasim lüzumayı ifa ve on birinci maddelerde muharrer şekil ve miktarda kefalet akçelerini tevdi etmeye mecburdurlar. Mülderi mezkûrenin hükmünde işbu kanun ahkâmına tevfiқи hareket etmemiş olan şirketler muamelelerini tasfiye etmek üzere Ticaret Vekâletinden müsaade istihsal edeceklerdir. Vekâlet bu müsaadeyi sigorta ahabenin hukuk ve menufi noktai nazarından lüzim akıldığı takdirde yendü bir muamele jera etmemek ve nukudu müstahsalayı nakden tamamıyla aynen veyahut devlet eynası olarak hükümetçe gösterilecek bir bankaya tevdi etmek ve Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça bu nukuttan hiç bir şeyi çekmemek şartıyla ita etliyecektir.

Yirmi Altıncı Madde — Yerli ve cenebi bitumun sigorta şirketlerinin müdür veya vekili umumilerinden maada bitumun memurun ve müstahdemin Türklerden olacak, ancak Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle cenebi tehasundan mütebassis memur istihdam olunabilecektir.

Yirmi Yedinci Madde — İşbu kanunun sureti tatbikiyesini mübeyyin Ticaret Vekâletince bir ta'limatnante tenzim ve tatbik olunacaktır.

Yirmi Sekizinci Madde — İşbu kanuna mügayir bitumun kevanin ile her gün ahkâmı kanuniye olıgadır.

Yirmi Dokuzuncu Madde — İşbu kanun tarhi neşrinde itiharen meriyiljeradır.

Ouzuncu Madde — İşbu kanunun icrasına Ticaret ve Adliye Vekâletleri memurdurlar.

8 Mayıs 1927

Bayvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Mülkiye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	İhsan
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
Cemil-Boy (Hasta)	Doktor Tevfik Rüştü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Mustafa Abdülhalik	Mustafa Necati
Nafia Vekili	Ziraat Vekili
Behiç	Mohmet Sabri
Ticaret Vekili	Sihhiye ve Muavenet
Mustafa Rahmi	İhtimaiye Vekili
	Doktor Refik

Ticaret Hacımeninin Tadili

Sigorta Şirketlerinin Tefris ve Mürakabesi Hakkında Kanun

Birinci Madde — Sigortacılık yalnız işbu kanun ile Ticaret Kanununun tayin eylediği şartları ifa eden resmi müessesat, anonim şirketler, karşılıklı sigorta şirketleri ve sermayesi tamamen ashama münkasem her nevi şirketler tarafından ifa edilir.

Sigorta şirketleri Ticaret Vekâletinden sigorta ruhsatnamesi istihsal edip, mahakimî aidesi nezdinde muamele teşkiliyemin ifa olunduğunu nakd neşriyeti kanuniyeti yapmadıkça memleket dahiliyede muamele yapamazlar.

İkinci Madde — Birinci maddede mezkûr ruhsatnamesinin alınabilmesi için aldimunı sigorta şirketlerinin aşağıda muharrer muamelâu yapmaları mecburidir:

1. Teşkilâtı fenniyelerini, sigorta şartları umumiyelerini, henüz münkazi olmıyan sigortaların müddetli mütebakkıyesine ait müditarâu cariyyeye mahsus ihtiyat akçeleriyle dardesi tesviye tazminat karşılığı hasarları muahakkıya mahsus ihtiyat akçelerini tarzi hesabını müşir her gün evrak ve vesâiki Ticaret Vekâletine tevdi.

2. Hayat sigortalarında ihtiyat riyazi akçelerinin tarzi hesabıyla mezkûr hesapta esas itihaz edi-

len fi' faal ve hangi fevriyat cetvellerini istimal ettiklerini irae ve ispat emeleri.

3. Laekâl yüz bin liralık tamamen tahsil edilmiş sermayesi mevcut olduğuna mübeyyin vesakî.

4. Sermaye ve ihiyat akçelerinden dokuzuncu madde mücâbiice Türkiye'de muamelâtının teminatına hasrû tahsis kılınan kısmının onuncu maddede gösterilen şekilde tanzime etileceğini mübeyyin tasahhütnameyi.

5. Ticaret Vekâletince musadık sigorta tarifeleri ahkâmına tahiyeti veya ondan dâim bir tarife tatbîk ve kabul edeceğini mübeyyin diğer bir tasahhüt senedini.

Ecnabi Sigorta Şirketleri bundan maada:

1. Nizamnamei dahililerinin âsliyle usulî dairesinde musaddak iki nüshayı mütercemesi.

2. Kendi menleketlerinde sigorta şirketlerine ait hukuka hâiz bulduklarına ve Türkiye'de icra etmek istedikleri envai muamelâtı kendi menleketlerinde iflas ve aynı uyan tafunda icra eyteceklerini müspit vesakî resmîyyeyi.

3. Türk Sigorta Şirketleri de onların memleketlerinde çalışmak istedikleri takdirde mütakabiliyet erası dahilinde muamele yapabilmelerinin tevcih edildiğini mübeyyin ve ait olduğu nazareten verilmiş bir kura şahadetnamesini.

Türkiye Umumi vekâllerinin usulî dairesinde musaddak iki adet vekâletname seretî musaddakalarını ve adını.

5. Memaliki ecnebiyelerden gelecek olan ecnebi tebaasından vekâllerinin iflas ve emniyeti sulistimal eylemediklerini vesair bir günâ mahkûmsiyeyi şahıkalara olmadığın ve hürriyetlerini mübeyyin o mahallerde bulunan Türk Sofarar ve Şehbenderhaneleri tarafından ve Türkiye'de ikamet edenlerden ise mahalli en büyük mülkiye memurının tasdikine iktiran etmek üzere polis, belediye ve Ticaret Odaları tarafından verilmiş bir kura hüsnühal şahadetnamesini,

Ticaret Vekâletince tevdiç mecburdurlar.

Yüz Bin liradan aşağı sermayeye malik olupta işbu kanunun tarîhi neşrinde mevcut olan sigorta şirketleri tarîhi mezkûrdan itibaren altı ay zarfında sermayelerini haddi kanunîye iblağ edeceklerdir. Aksi takdirde tesretten men olunurlar.

«Balâda muharrer olup, memaliki ecnebiyede tanzim edilmiş olan vesakî ya Türkiye şehbenderleri veya Türkiye'deki kâtibiadiller tarafından eşkâli kanonîyyeye tevlikân tasdik edilmiş Türkçe suretleri de rapetolunacaktır.»

Üçüncü Madde — Ticaret Vekâleti ikinci maddede sayılan evrak ve vesakîin tevdiç tarhiinden itibaren bir ay zarfında şirketlere işbu kanun mücibince ifası lâzım gelen muamelâtı kanunîyyeyi ikmal eylediğini ve muamele yapmağa mezun olduklarını mübeyyin bir ruhsatname verecektir. Ruhsatname verilmesi için şirketlerden bir defaya mahsus olmak üzere yüz lira harç alınır.

Dördüncü Madde — Ecnabi sigorta şirketleri Türkiye Cumhuriyetinin hâzen mevzu ve ileride varilecek hünumun kavanin ve nizamını aittâmî dairesinde tevdiç umur etmek ve her türlü muamelâtın mesul olmak üzere Türkiye'nin muayyen bir mahallinde yalnız bir vekili umumî bulunduracaklardır.

Vekili umumîlerin, gayubetlerinde muvakkaten vekil tayin ve Türkiye'nin diğer mahallerinde acentalık tesisi için safâhiyeti tammeyi hâiz bulmalarını meşrutur. Ecnabi şirketleri tarafından Türkiye'de akdolunan bilcümle sigorta mukavetenamelerini imza ve tasdik için merkezi umumîlere göndermeye lacedit kalmaksızın vekili umumîler imzaya ve hasar vakuumunda bunların bedellerini keza merkezden sormaksızın derhal tevdiçye mecburdurlar. Hilâfına hareketi sabit olanların ruhsatnameleri istirdat olunur.

Şirketlerin Türkiye'de yapacakları muamelâta müteallik hücumla kayıt ve hesabât vekili umumînin icrayı faalîyet ettiğî dairedede temerküz ettirilecektir.

Beşinci Madde — Sigortacıların azalarında cemiyet teşkil eâbilmelerine ve tarifeler tanzimine ait hususata Ticaret Vekâleti talimatname ile tayin eder. Sigortacılar cemiyeti dairesi merkezîyesinde muamelâtının tevdiç ve mürakabesi için muvazzaf sigorta komiserleri memur bulunmakla beraber Ticaret Vekâleti tarafından ayrıca dâimî bir komiser de tayin olunacaktır.

Altıncı Madde — Ecnabi sigorta şirketleri merkezlerince tatil; muamelât ve iflas eyledikleri ve sermayelerini veyahut şirketin mevzuunu dağıştirdikleri veya başka bir şirkete birleştikleri veya her hangi bir sebeple nizamnamei dahililerinde tadilât yapıklarında ve Türkiye'deki vekâllerini değıştirdikleri takdirde keyfiyeti derhal Ticaret Vekâletine bildirmeye mecburdurlar. Vekâlet, işbu tahavvülâtı usule tesvil ve keyfiyeti masarifi şirkete ait olmak üzere gazetelerle neşir ve ilan ve işbu tahavvülâtın tesvil edildiğini mübeyyin müzeyye bir ruhsatnameyi bir ay zarfında şirkete eli lra harç mukabilinde ita edeceklerdir.

Yedinci Madde — Altıncı Madde mezkûr tebedülât usulün Ticaret Vekâletince teşkil ve ifân edilmeden evvel Sigorta şirketlerinin akdettikleri mukavelelerle alakadar oğusa karşı işbu tadilat ve tahavvüfatın kendi lehlerinde temin edebileceği hakuk ve salâhiyyatın istifadeye hakları olacaktır.

Sekizinci Madde — Rûhsatname istihsal etmiş olan şirketlerin Türkiye'de açacakları şube ve acentahaneler için yarıdan rûhsatname alınmalarına lüzum yoktur. Ancak, şube ve acentahaneleri idare edecek olan tali vekiller usulün alacakları hüsnühâl şahadetnamelerine Türkiye Vekîlî Umumileri tarafından verilmiş olan vekâletname ile musaddak iki suretini raprederek Ticaret Vekâletine tevdi ve mukabilinde bir beyanname istihsal edeceklerdir. İşbu vekâletnamenin bir sureti musaddakasına memurini mahalliyeye ita ve muameleye mübaşeretten evvel keyfiyeti usulün mahallî gazetelerle neşir ve ifân edilecektir.

Dokuzuncu Madde — Sigorta şirketleri muamele yaptıkları sigorta sahiplerine karşı taahhütlerinin ifasına teminat olmak üzere hükûmete karşı birer sabit diğeri mütehavvil iki nevi kefalet ita edeceklerdir.

Sabit kefalet :

Şirketin faaliyeti yalnız yangın veyahut yalnız hayat kısmına münhasır olduğu takdirde yirmi beş bin lira.

Şirketin faaliyeti her iki kısma şamil olduğu takdirde yüz bin lira ve diğeri her bir nevi sigorta muamelesi için de yirmi beşer bin liradan ibarettir.

Mütehavvil kefalet :

Yangın, kaza, sirket vesair sigorta şubei muamelât için her sene zarfında Türkiye'de tahsil ettikleri bilumum ücretat yekûnundan şirketin mezkûr sene içinde yaptığı masarifi ile verdiği tazminata Türkiye haricinden mükerrer sigorta suretiyle devir ve havale olunan ücretler tenzih edildikten sonra kalacak bakiye ücretin yüzde yirmi beşinden ibarettir.

Müteakip senelerde de işbu kefalet miktarı yukarıdaki fıkraya tevfikân mezkûr sene içinde tahsil edilen ücret ve yapılan masarife nazaran vuku bulan tahavvüfâta göre tayin ve tespit edilecektir. Nakliyat sigortaları için bu nispet mezkûr sigorta şirketlerinin geçen sene zarfında tahsil ettikleri ücretin yüzde on iki buçüğünden ibarettir. İşbu yüzde on iki buçükta birinci fıkrâ dairesinde hesap edilecektir.

Hayat kısmı için, son sene zarfında yeni ve eski sigorta mukavelelerine ait olarak Türkiye dahilinde tahsil olunan ücretat yekûnundan aynı sene zarfında vefat, hüfûlû vade, iştirâ, ikraz suretiyle veya komisyon olarak verilen mebaliğ yekûnu tenzih edilerek mütebakî kalacak mebaliğın yüzde yirmi beşi mütehavvil kefalet miktarını teşkil edecektir.

Mütehavvil kefaletin hesabında bir sene zarfındaki tediyat o sene tahsil olunan ücretat yekûnunu tecavüz eylediği takdirde Ticaret Vekâletinin müsaadesini evvelce istihsal etmiş olmak şartıyla aradaki fark ertesi sene ücretatın itası muhtazî kefalet akçesi için esas tutulacak miktardan tenzih edilecektir.

Her bir nevi sigortada mütehavvil kefaleti nakdiye sabit kefalet akçesine müsavî bir miktara baliğ oluncâ o nevi sigortaya mahsus sabit kefalet nisûl miktarına tenzih olunacaktır. İlk mütehavvil kefalet akçesi işbu kanun neşrolunduğu senenin neticî muamelâti üzerine hishesap ita edilecektir.

Onuncu Madde — Sabit ve mütehavvil kefalet akçeleri herveçhizir istimal edilecektir:

- Türkiye'de emvali gayrimenkulâ iştirâsı.
- Kaymeti hakkiyesinin yüzde ellisini tecavüz etmek şartıyla terkinî emlak muamelesi.
- Nakden tevdiat.

On Birinci Madde — Türkiye'deki muamelelerin nihayet veren sigorta şirketlerine dokuzuncu maddede muharrer kefalet akçeleri Türkiye'deki bilumum taahhüdâtını tasfiye eyledikleri tarihten itibaren nihayet bir ay sonra tade olunacaktır. Bir şirketin taahhüdâtının Türkiye'de icrayı muameleye mezun diğeri bir sigorta şirketine devri ve nakli, taahhüdâtının tasfiyesi mahiyetinde olduğundan, böyle bir hal vukuunda yeni şirket bu suretle devren aldığı muamelâta mahsus mütehavvil kefalet akçesini bizzat tevli ve itaya mecbur olacaktır. Şu kadar var ki, sigorta sahibinin tasfiye eden şirkete taahhüdâtı vakıtan diğeri bir şirkete aynen devir ve naklini veyahut hesabının kat ve tesviyesini taleba hakkı olacaktır. Bundan başka ecebî sigorta şirketleri Türkiye'deki muamelelerini kat veyahut merkezleri ve taali muamelât ve ifâs ettikleri takdirde keyfiyeti bâisidaname derhal Ticaret Vekâletine bildirecekler ve tasfiyeye mübaşeret edilmek üzere Vekâletçe keyfiyet yirmişer gün fasıla ile üç defa memleket dahilinde en ziyade münteşir gazetelerle ifân edilecektir. Tasfiye müddeti emasında müraacaat etmeyenler ile mülegayyip veyahut, bilâverese vefat

eden eşhasa ait sigorta poliçeleri için şirketler tarafından bir cetvel tanzim olunarak Ticaret Vekâletine tevdi ve alâkadarlara tedbiye mecbur bulunduğu mebalîği sahipleri zuhurunda kendilerine verilmek üzere vekâletin irac edeceği bir bankaya tesviye edecektir. Müddeti zaman hadisine baliğ müddet geçtikten sonra o mebalîğ bazineye intikal edecektir.

Ticaret Vekâleti salâhiyyetlar memurları vasıtasıyla tasfiye muamelesini takip ve mürakabe edecektir.

On İkinci Madde — Sigorta şirketleri her sene hissedaran heyeti umumiyesinin içtümünden nihayet iki ay sonra umumî bilançolarıyla kâr ve zarar hesaplarının musaddak işker suretini Ticaret Vekâletine ita edeceklerdir. Bundan başka yerli ve ecnabi hayat sigorta şirketleri:

1. Geçen senei hesabıye zarfında Türkiye dahilinde sigorta edilmiş olan mebalîğın miktarını,

2. Poliçe vadesinin vüruduna veya vefat vukuuna veya mukaveleameninin fesih ve iptirasma mebnî tedbiye edilmiş mebalîğ miktarını,

3. İptal veya tenkis edilmiş sigorta mukavelelerine mahsus mebalîğ miktarını mübeyyin bir cetveli bilançolarına rapitedeceklerdir.

Esas mukaveleleri mucbince her sene bilanço tertip etmeyen sigorta şirketleri nizamnamelerinde muayyen zamanda tanzim edilecek bilançolarını terfih neşriyeden itibaren nihayet iki ay sonra vekâlete tevdi edeceklerdir.

Mamafih Türkiye dahilindeki muamelâta mahsus kâr ve zarar hesabıye dokuzuncu maddede muharrer kefaletlerin sureti istimalini mübeyyin hesap cetvelinin senei sabıka için nihayet müteakip senenin Mayıs gayesine kadar Ticaret Vekâletine tevdi mecburidir.

On Üçüncü Madde — Türkiye'deki bilumum şirketlerin muamelâtına mahsus senevi kâr ve zarar hesabı her şubei muamelât için mevaddı âtiyeyi muhtevî bulunacaktır.

Varidat kısmında:

A) Muhteratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi olmak üzere senei sabıkadan müdevver mebalîğ.

B) Tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi olmak üzere senei sabıkadan müdevver mebalîğ.

C) Feshedilmiş mukaveleatı bedelâtı hariş olmak üzere senei hesabıye zarfında maarûsunu müteferria tahsil edilen ücretatı miktarı.

Masarif kısmında:

A) Mükerrer sigortalara verilen ücretatı miktarı.

B) Mükerrer sigortalardan hissesi badettenzil tedbiye olunan, Komisyon ve masarif miktarı.

D) Muhataratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi.

H) Tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi.

On Dördüncü Madde — Sigorta şirketlerinin umumî bilançosu mevaddı âtiyeyi muhtevî olacaktır:

A) Matkap kısmında:

1. Tahsil edilmemiş olan sermaye miktarı.

2. Fimvali gayrimenkulesinin bedeli.

3. Şirkete aâi eşham ve tahvilât vesair para yatırılan işlerin nevi ve miktarı.

4. Vezne ve bankalardaki öküf miktarı.

5. Acentelerle sair sigorta şirketlerinden matkap.

6. Denizbaş eşyanın henüz imha edilmeyen bedeli.

7. Madabatı saire.

8. Geçen seneye aâi zararlar.

B) Zimmet kısmında:

1. Şirketin sermayei itibarisi.

2. Mükerrer sigortalardan hissesi badettenzil tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi.

3. Mükerrer sigortalardan hissesi badettenzil muhteratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi.

4. Sair ihtiyat akçeleri.

5. Zimmeti saire.

6. Senei sabıkadan müdevver kâr miktarı.

On Beşinci Madde — Ticaret Vekâleti yerli ve ecnabi sigorta şirketlerinin bilumum muameleâtıye hesabı ve defatirini ve tazatı mesalesini ve bihassa:

1. Kavanini mevcude ahkâmıye esas mukavelesi ahkâmına ne dercede riayet edildigini,

2. Defatiri muhasebe ile hesabata seneviyetin ne suretle kapatılığını ve kâr ve zarar hesabını,

3. Bilançoda muharrer matkap ve zimmetatı Ticaret Kanunıye maddesi sabıkada muharrer tarifata tevlik ediliş edilmedigini,

4. Kefalat akçeleri revdiatının işbu kanuna tevfi kan lera ediliş edilmedigini,

5. Ticaret Vekâletince musaddak ücretatı tarifesi ne riayet ediliş edilmedigini.

Sigorta şirketleri nezdinde bizzat tayin edeceği daimî komiserler vasıtasıye teftiş ve mürakabe eylet. Bu komiserlerin ücretleri şirketler tarafından tesviye edilir.

On Altıncı Madde -- Sigorta şirketleri efraz ile akdedecekleri sigorta şeraiti umumiyesini ve bunları üzerine yapacakları tadilatı Ticaret Vekâletine bildirmeye mecburdurlar. Şeraiti mezkûre kavanini meriyyeye memnu ahkâmı mühtevî bulunmadığı takdirde vekâlet tarafından tasdik edilecektir. Hükümetce kabul ve tasdik edilmiş şerait hakkında ahkâm umumiyeye tasbik olunur.

Hayat Sigortaları şeraiti umumiyesinde ikrazat miktar ve şeraitine sigortalıların şirket temettülatına iştirakine dair mukavelede bir kayıt mevcut olduğu takdirde sureti iştirakleri ve bir de ücret tediyatının inkıtaı halinde sigorta poliçelerinin fesih ve iştirakle tenkis bedelâtına mahsus kuyut ve ahkâm vazihan iraa edilecektir.

On Yedinci Madde -- Sigorta şirketlerinin bilimum ücret tarifeleri Ticaret Vekâletince masaddak olacak ve müşterilerin daimi surette nazarı müdafîlarına mübeyya bulundurulacaktır. Vekâletce tasdik edilmiş olan tarife ve merbutu talimat fevkinde muamele ifası memnudur.

Şu kadar ki, gayrimüşri maksada müstenil olmaksızın bu tarife dâhilinde muamele yapabilirler.

On Sekizinci Madde -- Türkiye'de mütemekkin her yahıs Türkiye dahilinde tamamen veya kısmen icrayı ticaret eden her müessese ticariye, maliye, sınıaiye Türkiye Cumhuriyeti dahilindeki emvali menkule ve gayrimenkuleye ait yangın sigortaları ancak Türk Sigorta Şirketleri ve Türkiye'de muameleye mezum sigorta şirketlerine tevdi etmeye mecburdur. Fakat nakliyat, hayat sigortaları bundan müstesnadır. Buna müvafık hareket sigorta mukavelesinin keşifem-yekün addini istihzam edeceği gibi, icrisar edenlere yüz bradan bin liraya kadar cezayı nakdî hükmlenir. Bu sigortayı yaptırmaya defâlet eden vastafara dahi aynı ceza tatbik olunur.

Meraliki eenebiyeden Türkiye'ye ihmal olunan emval ve eşyada esnayı rahla vukua gelecek hasarın tahmini Türkiye'de mukim hasarat muhimmileri tarafından icra olunacaktır.

Başıdaki ahkâm mükerrem sigorta mukavelelerine şamil değildir.

On Dokuzuncu Madde -- Sigorta şirketlerinin istihdam edecekleri müfettişler ve seyyar acenteler ve tellâlar ve muaviş acenteler ve muhimmimler ve idarehaneler haricinde muamele yapan sigorta şirketleri müstahdemini Ticaret Vekâletinden namî birer hüviyet varakasını hamul bulunacaktır. Hüviyet varakası olmakla muamele yapanlar eñli bradan

iki yüz liraya kadar cezayı nakdî ile tecziye ve teker-rürü halinde icrayı muameleden men olunurlar.

Yirminci Madde -- (Mütakabil Sigorta Şirketleri) Ancak kudreti maliyeleri iffet ve istikamefleri ve muameleatının âmmeğe müfit olup olmayacakları hakkında tahkikat ve tezkikat icrasına müteakıp Ticaret Vekâletinden verilecek ruhsatı mahsusayı istih-sal etmedikçe işe başlamayacaklar ve ikinci maddenin beşinci fıkrası müstesna olmak üzere işbu kanun ahkâmına tabi tutulacaklardır.

Yirmi Birinci Madde -- Muameleatı matlub derecede emniyet ve himat talâmında cereyan ettiği icra kılınacak tedbiyat neticesinde anlaşılacak sigorta şirketleri hakkında Ticaret Vekâletince her türlü karar itihaz olunabilir. Vekâletin kararlarını tatbik etmemekte ısrar eden şirket eğer yerli ise aleyhine fesih davası ikame, cenebi ise icrayı muameleye mezuniyet mübeyyin ruhsatname istihdat edilerek işbu kanundaki tasfiye mevaddına tevfiқан şirketin tasfiyesi icra kılınır.

Yirmi İkinci Madde -- İşbu kanunda muharrer ahkâma veyahut Ticaret Vekâletince mütebazz nakkaraata riayet etmeyen sigorta şirketleri icrayı muameleden menolunabileceği gibi, azami bin liraya kadar cezayı nakdî ile tecziye olunurlar. Cezayı nakdîler Ticaret Vekâletinin itihaz edeceği karar üzerine icra dairelerince tahsil olunur.

Yirmi Üçüncü Madde -- Elyevm Türkiye'de icrayı muameleye mezum sigorta şirketleri işbu kanunun tasfi neşriden itibaren altı ay zarfında merasimî idzameyi ifa ve dokuz ve onuncu maddelerinde muharrer şekil ve miktarda kefalet akşelerini tediyeye mecburdurlar. Müddeti mezkûrenin hükmünde işbu kanun ahkâmına tevfiқи hareket etmemiş olan şirketler muamelelerini tasfiye etmek üzere Ticaret Vekâletinden müsaade istihsal edeceklerdir. Vekâlet bu müsaadeyi sigorta ashabının hukuk ve menafii mülki nazarından lâzım addettiği takdirde yeniden bir muamele icra etmemek ve nüküde müstahsalayı tenamiye ve aynen veyahut devlet eşhamı olarak hükümetçe gösterilecek bir bankaya tevdi edilerek ve Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça bu nükütan hiç bir şey çekmemek şartıyla ita edilecektir.

Yirmi Dördüncü Madde -- Cenebi sigorta şirketlerinin müdür ve vekili unvanlarından maada bilimum memurin ve müstahdemini Türklere olacak ancak Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle cenebi tebaasından mütehassis memur istihdam olunabileceklerdir.

Yirmi Beşinci Madde — İşbu Kanuna muğayir bilumunu kavanin ile her gına ahkâmı kanunîye mülgadır.

Yirmi Altıncı Madde — İşbu Kanun tarîhi neşrinden itibaren meriyüldür.

Yirmi Yedinci Madde — İşbu Kanunun icrasına Ticaret, Adliye ve Maliye Vekâletleri memumdur.

Adliye Encümeninin Tadîk

Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Murakabesi Hakkında Kanun

Birinci Madde — Aynen.

İkinci Madde — Aynen.

1. Aynen.

2. Aynen.

3. Aynen.

4. Aynen.

5. Aynen.

1. Aynen.

2. Aynen.

3. Aynen.

4. Tayyedilmiştir.

(5 - 4 -) — Türkiye umumî vekâletinin usulî dairesinde musaddak iki adet vekâletname sureti musaddakalarını ve aslını.

(6 - 5) — Bu fıkranın sonuna atıldaki fıkra ilâve edilmiştir :

Bâlâda muharrer olup, memuliki ecnebiyede tanzim edilmiş olan vesâika ya Türkiye şubhenderleri veya Türkiye'deki kâibjadiler tarafından eşkâlî kanunîyeye tevfikân tasdik edilmiş Türkçe suretleri de raprotlanacaktır.

Üçüncü Madde — Aynen.

Dördüncü Madde — Aynen.

Beşinci Madde — Aynen.

Altıncı Madde — Aynen.

Yedinci Madde — Aynen.

Sekizinci Madde — Aynen.

Onuncu Madde — Aynen.

A) Aynen.

B) Aynen.

C) Aynen.

D) Devlet eshamiye tevdi tarhindeki borsa liyanına nazaran Türk Anonim Şirketleri hisse senedatı ve tahvilâtı.

Bâlâdaki fıkralarda muharrer nakâ ve tahvilât Ticaret Vekâletinin kabul edeceği bankalara tevdi edilecek ve işbu mevduat mukabilinde bankalardan nüshatayn olarak alınacak malûbuzun bir nüshası bu mevduatın vekâletini emri olmadıkça hâde edilmeyece-

gine dair bir mektupla beraber Ticaret Vekâletine tevdi olunacaktır.

(A) ve (B) fıkralarında muharrer muamelâta ait senedatı resmîyenin birer suretli musaddakası keza Ticaret Vekâletine tevdi edilerek mezkûr senedatı ve Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça hiç bir muamele-i cerâhiye kabul edilmeyeceğine dair tapu dairesindeki kaydına meşrubatı lâzime verilecektir.

Ecnebi sigorta şirketlerinin emvali gayrimenkuleye tasarrufları hakkındaki ahkâmı ahdiye kemakân merîdîr.

On Birinci Madde — Aynen.

On İkinci Madde — Aynen.

On Üçüncü Madde — Aynen.

On Dördüncü Madde — Aynen.

On Beşinci Madde — Aynen.

On Altıncı Madde — Aynen.

On Yedinci Madde — Aynen.

On Sekizinci Madde — Türkiye'de mültenekkin her yahıs ve Türkiye dahilinde tamamen veya kısmen icrayı ticaret eden her müessesesi ticariye ve maliye ve snaiye Türkiye Cumhuriyeti dahilindeki emvali menkule ve gayri menkuleye ait yangın ve her nevi kaza sigortalarını ve doğrudan doğruya Türkiye dahilinde bir mahalden diğer mahalle yapıcak nakliyat sigortalarını ancak Türk Sigorta şirketlerine ve Türkiye'de muameleye mezuin sigorta şirketlerine tevdi etmeye mecburdur. Fakat memaliki ecnebiye ile yapılacak nakliyat, hayat sigortaları bundan müstesnadır. Buna münafi hareketi sigorta mukavelesinin keenfemyekân addini istilzâm edeceği gibi, işûsar edenlere yüz liradan bir liraya kadar ağır cezayı nakdi tadbik olunur.

Memaliki ecnebiyeden Türkiye'ye ithal olunan emtîa ve eşyada esnayı rahta vukua gıfcek hasarın tshmini Türkiye'de bulunan hasarat muhammînleri tarafından icra olunacaktır.

Bâlâdaki ahkâm mükerrer sigorta mukavelelerine şâmil değildir.

On Dokuzuncu Madde — Sigorta şirketlerinin istihdam edecekleri müfettişler ve seyyar acenteler ve telehâflar ve muavin acenteler ve muhammînler ve idarehaneleri haricinde muamele yapan sigorta şirketleri ve müstahdemleri Ticaret Vekâletinden mutî birer hüviyet varakasını hamîl bulunacaklardır.

Hüviyet varakasını hamîl olmayan eşhası şirketler istihdam etmekten memnudur. Hüviyet varakasını olmaksızın muamele yapanlar eli liradan iki yüz liraya kadar hafif cezayı nakdi ile tecziye ve tekerürü

halinde iki kat cezayı nakdi ahndıktan başka jeraı muameleden menolunurlar.

Yirminci Madde — Aynen.

Yirmi Birinci Madde — Tayyedilmiştir.

Yirmi İki — Yirmi Üçüncü Madde — Bu kanunda yazılı hükümlere muhalif hareket eden sigorta şirketleri bin liraya kadar ağır cezayı nakdi ile tecziye edilir. Tekerrürü halinde cezayı nakdi ile beraber muamele jerasından menolunurlar.

Yirmi Üç — Yirmi Dördüncü Madde — Aynen.

Yirmidört — Yirmi Beşinci Madde — Aynen.

Yirmi Dördüncü Madde — 30 Temmuz 1930 tarihli ve anonim ve sermayesi eshama mümkasem şirketlerin teşkiline ait kanun ile zeyilîni sigorta şirketlerine münacilik ahkâmı müğadır.

Yirmi Altı — Yirmi Beşinci Madde . İşbu kanun tarîhi neşinden itibaren meriyülîcradır.

Yirmi Yedi - Yirmi Altıncı Madde — İşbu kanunun jerasına Ticaret, Adliye ve Maliye Vekâletleri memurdur.

REİS — Bu lâyhânın müzakeresine geçiyoruz. Heyet ümmiyesi hakkında söz isteyen var mı?

BESİM ATALAY BEY (Aksaray) — Arkadaşlar, memleketin günden güne iktisad sahasında geçmekte olduğu inkişaf muhtelif yerlerde tezelli etmektedir. Ticarete, sanâyide, bankacılıkta vesâile her gün biraz daha mesut bir inkişafa doğru gidiyoruz. Bundan on iki sene evvel Türklerin hiç işi-rak etmediği bir takım şubatı iktisadiye vardır ki, onlarla da Türkler bugün büyük kabiliyeti göstermektedirler. Medeni bir ihtiyac olan sigortacılık ve serveti mülkiyeye mahafaza için emval ve emlakını, hayatını sigorta etmek hususu memleketimizde yavaş yavaş ilerlemeye başlamıştır. Bir çok zevaa kıymetli canını, emvalini, emlakını sigorta ettiriyor. Bir çok memleketlerden memleketimize gelmiş, kereyi muamelede bulunmuş olan kumpanyalar vardır. Bunlar işleriyle kontrol edilebiliyor mu? Bâilemiyor. Çünkü mevcut olan nizamât ve kavanin buna tamah etmiyor.

Bunları daha kontrol edilmek ve serveti mülkiyeyi hadelden vekiye edebilmek için böyle bir kanuna ihtiyac vardır. Bu kanun bazı temin ediyor. Bu kanunun temin ettiği en mühim mevaddan birisi mülkemler sigorta münasabetiyle memleketimiz haricine akıp giden tahmini üç milyon liraya haiz bir paradır. Bu memleket dahilinde ekserisi Türklerin elinde bulunmayan birtakım sigorta kumpanyaları vardır ki, buradan aldıkları sigortaları tekrar memle-

keti memleketinde daha büyük sigorta kumpanyalarına devrediyorlar. Yahtı kısmı kısmı devrediyorlar. Bu münasabetle memleketimizden bir çok para çıkıyor. Sonra bazı zevat gerek kendi nakidlerini ve gerek emlakını memleketi memleketinde sigorta kumpanyalarına sigorta yaptırıyorlar. Bu suretle memleketimizin parası başka bankalara, memleketi memleketinde bankalara tevli edildiği gibi memleketimize ait olan sigorta muamelesinin bir kısmı da memleketimizdeki sigortalara devrediliyor. Bu suretle memleketimizden bir hayli para çıkmakta bulunuyor. Binaenaleyh bu kanunun gerek böyle mükerer sigorta usulüyle memleketi temin edecek menfaat ve gerek mevcut olan kumpanyaların muamelesinin, sermayesini taahhüdünü ifa edip etmediklerini kontrol etmek joiunda bahşedeceği imkân itibarıyla büyük bir faydası vardır. Hala memleketten çıkan paraların kısmen olsun mahafaza etmesi memleketteki kambiyo tizesinden nakit piyasası üzerine büyük bir cesir sera edecektir.

Ben zaten memleketten çıkan her matalığın, her paranın içtimâl, millî bir günah olduğunu iddia edem ve bu kanattayım. Bunun tamamen ölmü etmek kabul değildir. Tamamen millî sigortalarda muamele yapmak, emsali sigortalarda memleketten dışarı atabilmek kabul doğıldır. Fakat, ah kabul olsa o gün benim için en büyük bir başarıdır. Fakat bunu yapamıyoruz. Hiç olmazsa bunların masraflarını tahdit ederek memleket dahilinde taahhüdlerini ifa edecek bir hâde göstermek lâzımdır.

Arkadaşlar; İznir faciası gözünüzde önündedir. Bir çok zevaa sigorta kumpanyalarına taahhüdlerini ifa ettiremiyorlar, memleketi memleketiye giderek oraları sürünmek mecburiyetinde kalmışlardır. Binaenaleyh böyle bir kanunun kabulü şu iki faydayı temin eder.

Bunun kabulünü arkadaşlarımdan istirham ederim.

REİS — Maddelere geçilmesini kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Sigortacılığın ve Sigorta Şirketlerinin Teftiş ve Mürakabesi Hakkında Kanun

Birinci Madde — Sigortacılık yalnız işbu kanun ile Ticaret Kanununun tayin eylediği şeraili ifa eden resmi müessesat, anonim şirketler, karşılıklı sigorta şirketleri ve sermayesi tamamen eshama mümkasem her nevi şirketler tarafından ifa edilir.

Sigorta şirketleri Ticaret Vekâletinden sigorta ruhsatnamesi istihsal edip, mahakimi aidesi nezdi-

de muamele teşhiiyenin ifa olunduğunu nakd neyriyatı kanunîyeyi yapmadıkça memleket dahilinde muamele yapamazlar.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

İkinci Madde — Birinci maddede mezkûr nakhsatnamenin alınabilmesi için alekânum sigorta şirketlerinin aşağıda muharrer muamelatı yaptıkları mecburidir.

1. Teşkilat fenniyelerini, sigorta şeraiti umumîyelerini, henüz mukazi olmayan sigortaların müddeli mütebakiyesine ait ve muhataratı veriye mahsus ihtiyat akçeleriyle derdesti tesviye tazminat karşığı, hasaratı muallakaya mahsus ihtiyat akçelerini tarzi hesabını müşir her gûna evrak ve vesaihi Ticaret Vekâletine tevdi.

2. Hayat sigortalarında ihtiyat riyazi akçelerinin tarzi hesabıyla mezkûr hesapta esas itihaz edilen fi faiz ve hangi fiyat celvaflerini istimal ettiklerini irae ve ispat etmeleri.

3. Lâekal yüz bin liralık tamamen tahsis edilmiş sermayesi mevcut olduğunu mübeyyin vesaihi.

4. Sermaye ve ihtiyat akçelerinden dokuzuncu madde mücibince Türkiye'de muamelatının teminatına hasrâ tahsis kılınan kısmının onuncu maddede gösterilen şekilde tenmiye ettirileceğini mübeyyin taahhütnameyi.

5. Ticaret Vekâletince musaddak sigorta tarifeleri ahkâmına tebaiyetli veya ondan dan bir tarife tatbik ve kabul edeceğini mübeyyin diğer bir taahhüt senedini.

Ecnebi sigorta şirketleri bundan maada :

1. Nizamnamei dahililerinin aslı ile usulî dairesinde musaddak iki nüshâi mütercemesi,

2. Kendi memleketlerinde sigorta şirketlerine ait hukuku haiz bulduklarına ve Türkiye'de icra etmek istedikleri envai muamelatı kendi memleketlerinde fiilen ve aynı unvan altında icra ettiklerini müspit vesaihi resmîyeyi,

3. Türk sigorta şirketleri de onların memleketlerinde çabonak istedikleri takdirde mütakabiliyet esasına muamele yapabilmelerinin tevcih edildiğini mübeyyin ve ait olduğu nazaretten verilmiş bir kâta şahadetnameyi,

4. Türkiye umumî vekillerinin usulî dairesinde musaddak iki adet vekâletname sureti musaddaklarını ve aslını,

5. Memaliki ecnebiyeden gelecek olan ecnebi tabasından vekillerinin iflas ve emniyeti sulistimal ey-

lemadıklarını vesair bir gûna mahkûmiyeti sabukaları olmadığını ve hüviyetlerini mübeyyin o mahallerde bulunan Türk Sefaret ve Şehbenderhaneleri tarafından ve Türkiye'de ikamet edenlerden ise mahalli en büyük mülkiye memurunun tasdikine iktiran etmek üzere polis, belediye ve Ticaret Odaları tarafından verilmiş bir kâta hüsnihal şahadetnamesini,

Ticaret Vekâletine tevdi mecburdurlar.

Yüz bin liradan aşağı sermayeye malik olup da işbu kanunun tarihi nehrinde mevcut olan sigorta şirketleri tarhi mezkûrdan itibaren altı ay zarfında sermayelerini haddi kanunîye iblağ edeceklerdir. Aksi takdirde ticaretten men olurlar.

Bâlâda muharrer olup, memaliki ecnebiyede tanzihi edilmiş olan vesaike ya Türkiye şehbenderleri veya Türkiye'deki kâtibiadiler tarafından eşkali kanunîyeye tevfiikan tasdik edilmiş Türkçe suretleri de rapfolunacaktır.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Madde — Ticaret Vekâleti ikinci maddede sayılan evrak ve vesaihin tevdi tarihinden itibaren bir ay zarfında şirketlere işbu kanun mücibince ifası lazım gelen muamelatı kanunîyeyi icmal ettiklerini ve muamele yapmaya mezuun olduklarını mübeyyin birer ruhsatname verecektir. Ruhsatname verilmesi için şirketlerden bir defaya mahsus olmak üzere yüz lira kadar harç alır.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Madde — Ecnebi sigorta şirketleri Türkiye Cumhuriyetinin balen mevzu ve ileride vaz edilecek bilumunı kavanin ve nizamını ahkâmı dairesinde tedviri umur etmek ve her türlü muamelattan mesul olmak üzere Türkiye'nin muayyen bir mahallinde yalnız bir vekilî umumî bulundursaklardı,

Vekilî umumîlerin gayhubetlerinde mevakkatî vekilî tayin ve Türkiye'nin diğer mahallerinde acentalık tesisi için salakiyeli tamuneyi haiz bulunmaları meşruttur. Ecnebi şirketleri tarafından Türkiye'de akdolunan bîcümle sigorta mukavelenamelerinin imza ve tasdik için merkezi umumîlere göndermeye hacet kalmaksızın vekilî tanumiler imzaya ve hasar vukuunda bunların bedellerini keza merkezden sormaksızın şerhal tediyeye mecburdurlar. Hâlafına hareketi sabit olanların ruhsatnameleri istirdat olunur.

Şirketlerin Türkiye'de yapacakları muamelatı müteallik bîcümle kayıt ve hesabât vekilî umumî-

nin icrayı faaliyet ettiği dairedede temerküz ettirilecektir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Beşinci Madde — Sigortacıların aralarında cemiyet teşkil edebilmelerine ve tarifeler tanzimine ait hususata, Ticaret Vekâleti talimatına ile tayin eder. Sigortacılar cemiyeti dairesi merkezîyesinde muamelelerin teftiş ve müraabesi için muvazzaf sigorta komisyonları memur bulunmakta beraber Ticaret Vekâleti tarafından ayrıca daimi bir komisyon da tayin olunacaktır.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Altıncı Madde — Ecnébi sigorta şirketleri merkezlerinde tatilî muamele ve iflas eyledikleri ve sermayelerini veyahut şirketin mevzuunu değiştirdikleri veya başka bir şirketle birleştikleri veya her hangi bir sebeple nizamnamei dahilîlerinde tadilat yapıklarında ve Türkiye'deki vekillerini değiştirdikleri takdirde keyfiyeti derhal Ticaret Vekâletine bildirmeye mecburdurlar. Vekâlet; işbu tahavvülât usulün teşkil ve keyfiyeti masarifi şirkete ait olmak üzere gazetelerde neşir ve ilan ve işbu tahavvülâtın teşkil edildiğini mübeyyin müzeyyet bir ruhsatnameyi bir ay zarfında şirkete epli lira harç mukabilinde ita edeceklerdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yedinci Madde — Altıncı maddede mezkûr tebeddülât usulün Ticaret Vekâletince teşkil ve ilan edilmekten evvel sigorta şirketlerinin aksettikleri mukavelelerde alakadar eşhası karşı işbu tadilat ve tahavvülâtın kendi lehlerinde temin edebileceği hakuk ve salahiyatın istifadeye hakları olmayacaktır.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Madde — Ruhsatname istihsal etmiş olan şirketlerin Türkiye'de açacakları şube ve acentehaneler için yeniden ruhsatname almalarına lüzum yoktur. Ancak, şube ve acentehaneleri idare edecek olan takî vekiller usulün alacakları hüsnühal şahadetnamelerine Türkiye vekili onamileri tarafından verilmiş olan vekâletname ile musaddak iki surecini raptederak Ticaret Vekâletine tevdi ve mukabilinde bir beyanname istihsal edeceklerdir. İşbu vekâletnamenin bir sureti musaddakasını memurini mahâliyyeye ita ve muameleye mübâheretten evvel keyfiyeti usulün mahâli gazetelerle neşir ve ilan eyleyeceklerdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Madde — Sigorta şirketleri muamele yaptıkları sigorta sahiplerine karşı taahhüdlerinin ifasına teminat olmak üzere hükümete karşı birer sabit değeri mütehavvil iki nevi kefalet ita edeceklerdir.

Sabit kefalet :

Şirketin faaliyeti yalnız yangın veyahut yalnız hayat kısmına mühasır olduğu takdirde yetmiş beş bin lira.

Şirketin faaliyeti her iki kısmına şamil olduğu takdirde yüz bin lira ve diğer her bir nevi sigorta muamelesi için de yirmi beşer bin liradan ibarettir.

Mütehavvil kefalet :

Yangın, kaza, sikkat vesair sigorta şubeli muameleleri için her sene zarfında Türkiye'de tahsil ettikleri bilimum ücretat yekûmından şirketin mezkûr sene içinde yaptığı masarifi ile verdiği tazminata Türkiye bariçinden mükerrer sigorta suretiyle deyin ve havaile alınan ücretler tenzil edildikten sonra kalacak bakiyei sicuratın yüzde yirmi beşinden ibarettir.

Müteakip senelerde de işbu kefalet miktarı yukarıdaki fıkraya tevfikân mezkûr sene içinde tahsil edilen ücret ve yapılan masarife nazaran vukubulan tahavvülâta göre tayin ve tespit edilecektir. Nakliyat sigortaları için bu nispet mezkûr sigorta şirketlerinin geçen sene zarfında tahsil ettikleri ücretatın yüzde on iki beşüğünden ibarettir. İşbu yüzde on iki beşükün birinci fıkra dairesinde hesap edilecektir.

Hayat kısmı için son sene zarfında yeni ve eski sigorta mukavelelerine ait olarak Türkiye dahilinde tahsil olunan ücretat yekûmundan aynı sene zarfında vefat, hulûl vade, işkira, ikraz suretiyle veya komisyon olarak verilen mebahilî yekûna tenzil edilerek mütebaki kalacak mebahilîğin yüzde yirmi beşi mütehavvil kefalet miktarını teşkil edeceklerdir.

Mütehavvil kefaletin hesabında bir sene zarfındaki tediyat o sene tahsil olunan ücretat yekûmunu tecavüz eylediği takdirde Ticaret Vekâletinin müsaadesini evvelken istihsal etmiş olmak şartıyla aradaki fark ertesi sene ücretatından itası muktazi kefalet akçesi için esas itihaz olunacak miktardan tenzil edilecektir.

Her bir nevi sigortada mütehavvil kefaleti nakdiye sabit kefalet akçesine müsavi bir miktara baliğ oluncu o nevi sigortaya mahsus sabit kefalet usul miktarna tenzil olunacaktır. İlk mütehavvil kefalet akçesi, işbu kanun neşriyatında geçen senenin nefisei muameleleri üzerine bilhesap ita edilecektir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Onuncu Madde — Sabit ve mütehavvil kefalet akçeleri berveğhizir istimal edilecektir.

A) Türkiye'de emvali gayrimenkule iştirası,

B) Kıymetli hakikiyesinin yüzde ellisini tecavüz etmemek şartıyla terkini emlak muamelesi,

C) Nakden tevdiat,

D) Devlet eshamıya tevdi tarihindeki borsa fiyatına nazaran Türk anonim şirketleri hisse senedatı ve tahvilatı,

Balâdaki fıkralarda muharrer nakit ve tahvilat Ticaret Vekâletinin kabul edeceği bankalara tevdi edilecek ve işbu mevduat mukabilinde bankalardan nüshatın olarak alınacak makbuzun bir nüshası bu mevduatın vekâletin emri olmadıkça işde edilmeyeceğine dair bir mektupla, beraber Ticaret Vekâletine tevdi olunacaktır.

(A) ve (B) fıkralarında muharrer muameleata ait senedatı resmîyenin birer sureti musaddakatı keza Ticaret Vekâletine tevdi edilerek mezkûr senedatı ve Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça hiç bir muamele ferâğîye kabul edilmeyeceğine dair tapu dairesindeki kaydına meşruhatı lazıme verilecektir.

Ecnabi sigorta şirketlerinin emvali gayrimenkuleye tasarrufları hakkındaki ahkâmı ahdiye kemakân meridir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Birinci Madde — Türkiye'deki muameleatına nihayet veren sigorta şirketlerine dokuzuncu maddede muharrer kefalet akçeleri Türkiye'deki bilmümm taahhüdâtını tasfiye eyledikleri tarihten itibaren nihayet bir ay sonra işde olunacaktır. Bir şirketin taahhüdâtının Türkiye'de icrayı muameleyle mezun diğer bir sigorta şirketine devri ve nakli taahhüdâtının tasfiyesi mahiyetinde olduğundan böyle bir hal vukuunda yeni şirket bu suretle devren ahdiye muameleata mahsus mütehavvil kefalet akçesini bizzat tevdi ve kıya mecbur olacaktır.

Şu kadar var ki, sigorta sahibinin tasfiye eden şirketten taahhüdâtı vakianın diğer bir şirkete aynen devir ve naklini veyahut hesabâtının kat ve tesviyesini talebe hakkı olacaktır. Bundan başka ecnabi sigorta şirketleri Türkiye'deki muamelelerini kat veyahut merkezlerinde tafili muameleat ve iflas ettikleri takdirde keyfiyeti baîrûdanante derhal Ticaret Vekâletine bildirecekler ve tasfiyeye mübâzeret edilmeğe üzere vekâletçe keyfiyet yirmişer gün fasıla ile üç

defa memleket dahilinde en ziyade müteğgir gazetelele ilan edilecektir. Tasfiye müddeti esnasında müteğgir etmeyenler ile müteğgyip veyahut bilaverese vefat eden eşyaya nit sigorta poliçeleri için şirketler tarafından bir cetvel tanzim olunarak Ticaret Vekâletine tevdi ve nakadariaza tesdiyeye mecbur bulunmuş mebalîği sahipleri zihurunda kendilerine verilmek üzere vekâletin irae edeceği bir bankaya tesviye edilecektir. Mümrur zaman baddine bahğ müddet geçtikten sonra o mebalîğ hazineye intikal edilecektir.

Ticaret Vekâleti salakîyatın memurânı vasıtasıyla tasfiye muameleatını takip ve mürekabe edecektir.

REİS — Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On İkinci Madde — Sigorta şirketleri her sene hissedaran heyeti umumîyesinin iştirarından nihayet iki ay sonra umumî bilançolarıyla kâr ve zarar hesaplarının musaddak ikişer suretini Ticaret Vekâletine ita edeceklerdir. Bundan başka yerli ve ecnabi hayat sigorta şirketleri:

1. Geçen seneli hesabîye zarfında Türkiye dahilinde sigorta edilmiş olan mebalîğın miktarını,

2. Poliçe vadesinin vucuduna veya vefat vukuuna veya mukavelenin fesih ve iştirasına mebnî tesdiye edilmiş mebalîğ miktarını,

3. İptal veya tenkis edilmiş sigorta mukavelelerine mahsus mebalîğ miktarını mübeyyin bir cetveli bilançolarına rapte edeceklerdir.

Esas mukaveleleri mukabince her sene bilanço tertip etmeyen sigorta şirketleri nizamnemelerinde muayyen zamanda tanzim edilecek bilançolarına tarihi neşriyâden itibaren nihayet iki ay sonra vekâlete tevdi edeceklerdir.

Mamûl Türkiye dahilindeki muameleata mahsus kâr ve zarar hesabîyle dokuzuncu maddede muharrer kefaletlerin sureti istimalını mübeyyin hesap cetvelinin seneli sabıka için nihayet müteakıp senenin Mayıs gayesine kadar Ticaret Vekâletine tevdi mecburidir.

REİS — Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Üçüncü Madde — Türkiye'deki bilmümm şirketlerin muameleatına mahsus seneli kâr ve zarar hesabı her şubeli muameleat için mevaddi atıyeyi mütefi bulunacaktır.

Varidat kısmında:

A) Muhataratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi olmak üzere seneli sabıkadan müdevver mebalîğ.

B) Tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi olmak üzere senesi sabıkadan müdevver mebalîğ.

C) Feshedilmiş mukavelet bedelâtı hariç olmak üzere senesi hesabıya zarfında marûsunu müteferria tahsil edilen ücret miktarı.

Masarif kısmında :

A) Mükerrer sigortalılara verilen ücret miktarı.

B) Mükerrer sigortalıların hissesi badettenzîl te-diyе olunan komisyon ve masarif miktarı.

D) Muhataratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi.

H) Tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Dördüncü Madde — Sigorta şirketlerinin umumî bilançosu mevaddı atıyyeyi muhtevi olacaktır.

A) Matlup kısmında :

1. Tahsil edilmemiş olan sermaye miktarı.

2. Envalî gayrimenkulesinin bedeli.

3. Şirkete ait esham ve tahvilat vesair para yatırımları işlerin nevi ve miktarı.

4. Vezne ve bankalardaki nakit miktarı.

5. Acenteler ve sair sigorta şirketlerinden matlubat.

6. Demirbaş eşyaya henüz imha edilmeyen bedeli.

7. Matlubatı saire.

8. Geçen seneye ait zararlar.

B) Zimmet kısmında :

1. Şirketin sermayesi itibarisi.

2. Mükerrer sigortalıların hissesi badettenzîl tazminatı muallakaya mahsus ihtiyat akçesi.

3. Mükerrer sigortalıların hissesi badettenzîl muhtaratı cariyyeye mahsus ihtiyat akçesi.

4. Sair ihtiyat akçeleri.

5. Zimmeti saire.

6. Senesi sabıkadan müdevver kâr miktarı.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Beşinci Madde — Ticaret Vekâleti yerli ve ecnebi sigorta şirketlerinin bilumum muameleleriyle hesabât ve defatirini ve tarzı mesalsini ve bilhassa:

1. Kavanini mevcude alkâmıyile esas mukavelesi alkâmına ne derece riayet edildiğini.

2. Defatiri muhasebe ile hesabâtı senesiyenin ne surette kapatıldığını ve kâr ve zarar hesabını.

3. Bitançoda muharrer matlubat ve zimmetatın Ticaret Kanunıyile maddeci sabıkada muharrer tarifatta tefvik edilip edilmediğini.

4. Kefalet akçeleri tevdiatının işbu kanuna tev-tikan jeta edilip edilmediğini.

5. Ticaret Vekâletince musaddak ücretat tarife-sine riayet edilip edilmediğini.

Sigorta şirketleri nezdinde bizzat tayin edeceği daimi komiserler vasıtasıyla teftiş ve mürakabe ey-ler. Bu komiserlerin ücretleri şirketler tarafından tes-viye edilir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Ka-bul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Altıncı Madde — Sigorta şirketleri ofrat ile aktüdecekleri sigorta şeraiti umumiyesini ve bunun üzerine yapacakları tadilatı Ticaret Vekâletine bil-dirmeye mecburdurlar. Şeraiti mezkûre kavanini me-rkiyece memnu alkâmı muhtevi bulunmadığı takdirde vekâlet tarafından tasdik edilecektir. Hükümetçe ka-bul ve tasdik edilmemiş şerait hakkında alkâmı umu-miyye tatbik olunur.

Hayat sigortaları şeraiti umumiyesinde ikrazat nak-tar ve şeraitine sigortalıların temettüata iştirakine dair mukavelede bir kayıt mevcut olduğu takdirde surti iştirakleri ve bir de ücret tediyatının inkıtaı halinde sigorta poliçelerinin fesih ve iştirakiyle tenkis bede-latına mahsus kuyru ve alkâmı vazıhan izae edile-cek-tir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Ka-bul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Yedinci Madde — Sigorta şirketlerinin bilu-mum ücretat tarifeleri Ticaret Vekâletince musaddak olacak ve müşterilerin daimi surette nazarı otulaları-na müheyya bulundurulacaktır.

Vekâletçe tasdik edilmiş olan tarife ve merbunı talimat levkünde muamele ifası memnudur. Şu ka-dar ki, bu tarife dâiründe muamele yapabilirler.

HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, bendeniz 17 nci maddenin son fıkrasına, bir kayıt ilavesi lazım olduğu kanaatindeyim. O da «Şu kadar ki» den son-ra, gayrimişru maksada müstenit olmamak üzere, kaydının ilavesidir. Bunun sebebi arz edeyim. Dai-ma azami tarifeler mevzu bahis değil, suiistimal bil-hassa az tarifelerde olabilir.

Büyük muamele yapıp, alımsünul muamelelere mazhar olmuş olan kumpanyalar bizim gibi henüz sigorta müessesatı milliyesini teşkil eden memleket-lerde asgari dereceye tarifeyi tenzil ederek milli kum-panyaların vaziyetini düştürmek gayesini takip ede-bilirler. Böyle bir halin vukuunda Ticaret Vekâleti teklif edilen tarifeleri tetkik ederek sahib müdir, ve o sanatta o bir işte aynı tarife ile çalışmak imkânı var

midir? Bu cihetleri emsali ile mukayese ve tetkik ederek ona üzerinde bir hüküm verebilir. Onun için zannediyorum böyle bir kaydın ilavesi çok faydalı olur.

HASAN FEHMİ BEY (Gümüşhane) — Rekabeti iktisadiye kalmaz.

Riyaseti Celileye

On yedinci maddenin son fıkrasının şu kadar ki kelimesinden sonra «gayrimişra maksada müstenit olmamak üzere» kaydının ilavesini teklif ederim.

Trabzon

Hasan Fehmi

TİCARET VEKİLİ MUSTAFA RAHİMİ BEY (İzmir) — Efendim, kabul ediyoruz. Zaten Yunanistan gibi bazı hükümetlerin tarifesinde vardır.

REİS — Encümen ne diyor?

ENCÜMEN NAMINA SAKİ BEY (Antalya) — Encümen de kabul ediyor efendim.

REİS — (Gayrimişra maksada müstenit olmamak üzere) fıkrasını encümen kabul ediyor.

Maddeyi bu fıkranın ilavesiyle kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Sekizinci Madde — Türkiye'de bulunan her şahıs ve Türkiye dahilinde tamamen veya kısmen icrası ticaret eden her mülkesesi ticariye ve maliye ve sanayiye Türkiye Cumhuriyeti dahilindeki emvali menkule ve gayrimenkuleye ait yangın ve her nevi kaza sigortalarını ve doğrudan doğruya Türkiye dahilinde bir mahalden diğer mahalle yapılacak nakliyat sigortalarını ancak Türk sigorta şirketlerine ve Türkiye'de muameleye mezun sigorta şirketlerine tevdi etmeye mecburdur. Fakat memaliki cenebiye ile yapılacak nakliyat, hayat sigortaları bundan müstesnadır. Buna münafi hareket, sigorta mukavefesinin kecnemeyekün addini istilzam edeceği gibi içtisar edenlere yüz liradan bin liraya kadar ağır cezayı nakdi tatbik olunur.

Memaliki cenebiyeden Türkiye'ye ithal olunan emtis ve eşyada esnayı rahta vukua gelecek hasarın tahmini Türkiye'de mukim hasarat muhammimleri tarafından jera olunacaktır.

Baladaki ahkâm mükerrer sigorta mukavulelerine şamül değildir.

REİS — On sekizinci maddeyi kabul bayuranlar el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

On Dokuzuncu Madde — Sigorta şirketlerinin istihdam edecekleri müfettişler ve seyyar acenteler ve

teflallar ve muavin acenteler ve muhammimler ve idarehaneleri haricinde muamele yapan sigorta şirketleriyle müstahdemini Ticaret Vekâletinden muti birer hüviyet varakasını hamil buluncaklardır.

Hüviyet varakasını hamil olmayan şahıslar şirketler istihdam etmekten memnundur. Hüviyet varakası ölmeksizin muamele yapanlar eli liradan iki yüz liraya kadar hafif cezayı nakdi ile tecziye ve tekerürü halinde iki kat cezayı nakdi ahuduktan başka icrayı muameleden men olunurlar.

REİS — On dokuzuncu maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirminci Madde — (Mütakabil sigorta şirketleri) ancak kudreti maliyeleri iffet ve istikametleri ve muamelatına anmeye müfit olup olmayacakları hakkında tetkikat ve tetkikat icrasını müteakip Ticaret Vekâletinden verilecek ruhsatı mahsusayı istihsal etmedikçe işe başlamayacaklar ve ikinci maddenin beşinci fıkrası müstesna olmak üzere işbu kanun ahkâmına tabi tutulacaklardır.

REİS — Yirminci maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi Birinci Madde — Bu kanunda yazılı hükümlere muhalif hareket eden sigorta şirketleri bin liraya kadar ağır cezayı nakdi ile tecziye edilir. Tekerürü halinde cezayı nakdi ile beraber muamele icrasından men olunurlar.

REİS — Yirmi birinci maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi İkinci Madde — Eşya Türkiye'de icrayı muameleye mezun sigorta şirketleri işbu kanunun tarihi neğrinden itibaren altı ay zarfında merasimi bazarıya ita ve dokuz ve onuncu maddelerinde muharret şekli ve miktarda kefalet akçelerini tevdi etmeye mecburdurlar. Müddeti mezkûrenin hüsnünde işbu kanun ahkâmına tevliki hareket etmemiş olan şirketler muamelelerini tasfiye etmek üzere Ticaret Vekâletinden müsaade istihsal edeceklerdir. Vekâlet bu müsaadeyi sigorta şahabının hakuk ve menafii noktai nazarıda lazım addettiği takdirde yeniden bir muamele jera etmek ve nokudu müstahşalayla tamamiyle ve aynen veyahut devlet eshamı olarak hükümetçe gösterilecek bir bankaya tevdi edilerek ve Ticaret Vekâletinin müsaadesi olmadıkça bu nakutau hiç bir şey çekmek şartıyla ita eyleyecektir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi Üçüncü Madde — Ecnabi sigorta şirketlerinin müdür ve vekili umumilerinden maada bilumun meşhur ve müstahdemini Türklere olacak ancak Ticaret Vekâletinin müsaadesiyle ecnabi tebaasından mütehasşis memur istihdam olunabilecektir.

REİS — Yirmi üçüncü maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi Dördüncü Madde — 30 Teşrinisani 1330 tarihli ve ecnabi anonim ve sermayesi eshamsa münkesem şirketlerin teşkiline ait kanun ile zeylinin sigorta şirketlerine müteallik ahkâmı mülgüdür.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi Beşinci Madde — İşbu kanun tarihi neşrin-den itibaren meriyâfidir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yirmi Altıncı Madde — İşbu kanunun çeraması Ticaret ve Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

12. — *Giresun Mebusu Hakkı Tarık Beyin, umumî istihlak ve eğlence ve hususî istihlak vergileri hakkındaki kanunlara müteyyel kanunun 10 ncu maddesine tadilîne dair (21597) numaralı teklifî kanunî ve Maliye ve Bütçe Encümenleri mazbataları.*

REİS — Mazbataları okutuyorum.

Riyaseti Celileye

Su içmek, yemek yemek, yatacak bir yer bulmak insanların hava kadar zaruri ve tabii havayiciden olup, bu ihtiyacı ister evinde istiyfa etsin ister ev haricindeki teşkilât ile tatmin etsin vaziyet müsavi bulunduğunda halde istihlak vergileri kanunları yapılmış kanunlar ile tatmin edilebilir. Maddelelerin mutlaklığı kadar zaruri olan havayicinin keyif ve eğlence meyânında mükellefiyetini itağ etmiştir.

Bu hal bir taraftan halkı kâfi derecede gıda almaktan menettiği gibi diğer taraftan halka yalnız bir parça sıcak yemek ile bir parça içecek su, yalnız yatacak bir yer vermek suretinde çalışarak geçinen esnafın kazancını keserek iki tarafın müzayakasını artırmıştır. Netice Hazinesinin lehine değildir. Vergi mükellefiyetinde asıl olan adalete münafi bir vaziyet aşikârdır.

Bir bakkaldan peynir, ekmeç, zeytin veya bayyer, su veya maden suyu alan birisi yüzde ikibuçuk İstihlak Resmî verdiği halde aynı mevaddı bir istasyon büfesinde yiyecek müşterinin yüzde on vermesi ebbete iki tarafın bir adaletsizlik tevhit eder. O kadar ki zaten bu mevaddın istasyon büfesindeki fiyatları bakkal dükkanındakinden daha fazladır ve yüzde ikibuçuk da vergi almıştı yine vergi mükellefiyeti fazla olacaktır.

Bu esbaba binaen kanuna tadil edecek ve su ile yemeği ve yatacak yerî eşyâlar meyândan çıkaracak bir kanun maddesi teklif ediyorum. Kabulünü encümenlerden ve Heyeti Umumiyyeden rica ederim.

Giresun
Hakkı Tarık

Türkiye

Büyük Millet Meclisi

23.1.1927

Maliye Encümeni

Karar No: 29

Kayıt No: 2/597

Maliye Encümeni Mazbatası Riyaseti Celileye

Umumî İstihlak ve Eğlence ve Hususî İstihlak vergileri hakkındaki kanunlara müteyyel 9 Haziran 1926 tarihli Kanunun onuncu maddesine bir fıkra ilâvesiyle tucuların perakende su satışıyla lokanta ve büfelerde alınan yemek ve su bedellerinin ve otellerde yatık ücretlerinin Eğlence Vergisi mevzuatı meyânından ihram hakkında Giresun Mebusu Hakkı Tarık Bey tarafından teklif olunan kanun teklifi ve Lâyiha Encümeni mazbatası Heyeti Umumiyyenin havalesiyle encümenimizde teklif ve müzakere olundu ve teklif sahibi ile Maliye Vekili Beyefendiden izahat alındı. Teklifin cevabı mazbatası şudur :

İstihlak vergilerinin umumî ve hususî olarak ikiye ayrılmış olması vergiye tabii mevad ve muamelâtın ihtiyacı zaruriyeden addolanması ve bu muamelât ve mevaddın ihtiyacı zaruriyenin fevkinde telâkki edilmesi neticesidir. Şu halde Hususî İstihlak Vergisinin mevzuatını ihtiyacı zaruriyenin fevkinde addolan mevad ve muamelât teşkil etmek lâzım gelirken en zaruri ve hayati havayiciden olan yemek yemek, su içmek, yatacak yer bulmak nanîsa bu meyana dâhil ve meselâ bir bakkaldan hazır yiyecek tedarik eden birisi yüzde ikibuçuk vergi verdiği halde aynı eşyâyı yanındaki lokantadan tedarik etmekle yüzde on vermek gibi bir fark hasil olmuştur. Her ne kadar kanun tabiiyatı, hususî lokantaları, aile mutfaklarını bu ver-